

Reglement van Orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van de raad van de gemeente Tytsjerksteradiel 2026

De raad van de gemeente Tytsjerksteradiel;

Gelezen het voorstel van het presidium d.d. 22 januari 2026;

Gelet op artikel 16 van de Gemeentewet;

B e s l u i t:

Vast te stellen het volgende

Reglement van Orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van de raad van de gemeente Tytsjerksteradiel 2026.

Hoofdstuk 1. Algemene bepalingen

Paragraaf 1. Algemene bepalingen

Artikel 1. Begripsbepalingen

In dit reglement wordt verstaan onder:

- Agendacommissie: een commissie ex artikel 84 Gemeentewet ter voorbereiding van de agenderingen van raad en werkvormen;
- amendement: voorstel van een raadslid tot wijziging van een ontwerpverordening of ontwerpbesluit, naar de vorm geschikt om daarin direct te worden opgenomen;
- collegevoorstel: een voorstel ingediend door het college;
- commissie: een commissie ex artikel 82, 83 en 84 Gemeentewet op onderwerpen waar de raad zelfstandig zijn rol wil uitoefenen en hiertoe het initiatief neemt;
- griffier: griffier van de raad of diens plaatsvervanger, als bedoeld in artikel 107 van de Gemeentewet;
- initiatiefvoorstel: een voorstel voor een verordening of een ander voorstel, afkomstig van één of meerdere raadsleden, als bedoeld in artikel 147a Gemeentewet;
- interpellatie: het vragen van inlichtingen aan het college of de burgemeester over een onderwerp dat niet vermeld staat op de agenda;
- It Beslút: de raadsvergadering waarin besluiten worden genomen;
- It Debat: de raadsvergadering waarin onderwerpen opiniërend worden behandeld;
- lepen Poadium: een commissie ex artikel 82 Gemeentewet met een informerend karakter dat dient om technische vragen voorafgaand aan de raadsbehandeling beantwoord te krijgen dan wel om meer technische informatie te ontvangen alvorens het opiniërende of besluitvormende debat in de raadsvergadering aan te gaan;
- klankbordgroep: een commissie ex artikel 82, 83 en 84 Gemeentewet op onderwerpen waarbij het college het initiatief neemt om met de raad te willen klankborden;
- leden: de leden van de raad;
- Mienskip: inwoners, belanghebbenden en personen danwel organisaties met een bepaalde deskundigheid;
- miening van de Mienskip: Hoorzitting – voor onderwerpen waarvoor informatie vanuit de Mienskip van belang is;
- motie: korte en gemotiveerde verklaring over een onderwerp waarmee een oordeel, wens of verzoek wordt uitgesproken;
- rûntepetear: Rondetafelgesprek voor onderwerpen met een betekenis voor de Mienskip;
- Presidium: afstemmingsoverleg ex artikel 84 Gemeentewet van fractievoorzitters of hun vervangers waarbij afgestemd wordt over procesaspecten dan wel te volgen procedures;
- (raads)voorstel: een ontwerpvoorstel incl. ontwerpbesluit;
- Secretaris: de gemeentesecretaris als bedoeld in artikel 102 van de wet;
- Schriftelijke vragen: schriftelijke vragen van een raadslid aan het college van burgemeester en wethouders waarbij het antwoord een overwegend (politiek) informatief karakter heeft;
- subamendement: voorstel van een raadslid tot wijziging van een aanhangig amendement, waarop het betrekking heeft;
- technische voorlichting: mogelijkheid voor college om de raad te informeren over een onderwerp, zonder dat er een raadsvoorstel aan ten grondslag ligt;

- technische vragen: vragen die worden gesteld om informatie te krijgen of om zaken te verduidelijken;
- voorstel van orde: voorstel betreffende de orde van de vergadering;
- voorzitter: voorzitter van de raad of diens plaatsvervanger;
- vragenhalfuur: de gelegenheid voor raadsleden om vragen te stellen aan het college van burgemeester en wethouders over een onderwerp dat vreemd is aan de orde van de dag, waarbij het antwoord een overwegend informatief karakter heeft;
- wet: Gemeentewet;
- Ynformaasjejûn: informatieavond – voor avonden met een informierend karakter.

Artikel 2. Het Presidium

1. De raad heeft een presidium.
2. Het presidium wordt door middel van een afzonderlijke verordening ingesteld, waarin de taken, bevoegdheden en werkwijze worden omschreven.

Artikel 3. De Agendacommissie

1. De raad heeft een agendacommissie.
2. De agendacommissie wordt door middel van een afzonderlijke verordening ingesteld, waarin de taken, bevoegdheden en werkwijze worden omschreven.

Artikel 4. De voorzitter

1. De voorzitter is belast met:
 - a. het leiden van de vergadering;
 - b. het handhaven van de orde;
 - c. het doen naleven van het reglement van orde;
 - d. hetgeen de wet of dit reglement hem verder opdraagt.
2. De waarnemend voorzitter vervangt de voorzitter bij diens afwezigheid en – in onderling overleg – bij de behandeling van een belangrijk onderdeel uit diens portefeuille.

Artikel 5. De griffier

1. De griffier is aanwezig in raadsvergaderingen en vergaderingen van het Presidium.
2. Bij verhindering of afwezigheid wordt de griffier vervangen door de adjunct-griffier dan wel door een andere door de raad daartoe aangewezen plaatsvervanger.
3. De griffier kan op uitnodiging van de voorzitter aan beraadslagingen in raadsvergaderingen deelnemen.

Artikel 6. De secretaris

De raad kan het college verzoeken de secretaris in de vergadering aanwezig te laten zijn en deel te laten nemen aan de beraadslagingen in raadsvergaderingen.

Artikel 7. Commissies en klankbordgroepen

1. De raad kan commissies en klankbordgroepen instellen en benoemt hiervoor de leden.
2. De taken, bevoegdheden, toegankelijkheid en beschikbaarheid van onderliggende stukken van de commissies en de klankbordgroepen zijn bij afzonderlijk raadsverordening geregeld.
3. In overleg met de secretaris kunnen ambtenaren op ad hoc basis als adviseur aan het Presidium, de commissies of klankbordgroepen worden toegewezen.
4. Het secretariaat van het Presidium, de commissies en de klankbordgroepen wordt verzorgd door de griffie.

Artikel 7a. – Samenspel-werkvormen

1. Op verzoek van een raadslid of de portefeuillehouder kunnen (werk)sessies georganiseerd worden ter ondersteuning van het beleidsvormingsproces, bij voorkeur uit het raadsprogramma.
2. De (werk)sessies zijn gericht op de beeldvormende of oordeelsvormende fase van het vergadermodel van de raad.
3. De volgende werksessies kunnen worden verzocht:
 - a. Inhoudelijke werksessies: er wordt informatie (vertrouwelijk) verstrekt en er worden oplossingsrichtingen / mogelijkheden verkend;
 - b. Technische werksessies: er worden technische details (vertrouwelijk) verstrekt.
4. Voor de (werk)sessies worden de fractiespecialisten, zijnde raads- of burgerlid, portefeuillehouder, de (adjunct-)griffier en betrokken ambtenaren uitgenodigd.
5. De (werk)sessies zijn alleen toegankelijk voor de genodigden.

6. Het verzoek om een (werk)sessie te organiseren wordt voorgelegd aan de agendacommissie. De agendacommissie bepaalt of de (werk)sessie doorgaat en wanneer deze plaatsvindt.
7. Door de initiatiefnemer van de (werk)sessie wordt de agenda van de sessie voorgesteld. Tijdens de sessie wordt de agenda vastgesteld. Onderdeel van iedere inhoudelijke werksessie is het behandelen van de vraag op welke manier het onderwerp na de sessie ook nog openbaar in een raadsvergadering aan de orde komt.
8. De initiatiefnemer zorgt voor een verslag dat een korte samenvatting (zonder vertrouwelijke informatie) van de sessie weergeeft, evt. toezeggingen/afspraken en een conclusie bevat.
9. De deelnemers aan de (werk)sessie reageren binnen een week na verzending op het verslag. Als hier geen gebruik van wordt gemaakt is het verslag definitief vastgesteld. Het verslag wordt openbaar via de LIST gedeeld.

Artikel 8. Burgerleden

1. De raad kan op voordracht van elke fractie maximaal twee burgerleden per fractie benoemen voor een lopende raadsperiode.
2. Elke fractie kan zich in werkvormen, commissies en klankbordgroepen laten vertegenwoordigen door burgerleden, met uitzondering van de commissies genoemd bij lid 6. Ook in het Iepen Poedium kunnen fracties zich door burgerleden laten vertegenwoordigen.
3. Burgerleden kunnen kennisnemen van alle geheime informatie van en voor de raad en kunnen aanwezig zijn bij besloten vergaderingen van de raad.
4. De raad benoemt deze burgerleden. De burgerleden worden in een raadsvergadering benoemd en beëdigd. Hiervoor wordt dezelfde eed (verklaring en belofte) afgelegd als is omschreven in artikel 14 van de Gemeentewet en wordt een geheimhoudingsverklaring ondertekend. Daarnaast dient het burgerlid te voldoen aan de vereisten uit de artikel 10 t/m 13 en 15 van de Gemeentewet.
5. Slechts de personen die op een kieslijst staan tijdens de meeste recente gemeenteraadsverkiezing en ten tijde van de benoeming als burgerlid voldoen aan het woonplaatsvereiste kunnen worden benoemd als burgerleden. Als de raadsperiode halverwege is, is de eis van de vermelding op de kieslijst niet meer van toepassing.
6. Burgerleden kunnen niet worden benoemd als lid van de volgende commissies:
 - a. Presidium
 - b. Commissie klankbordgesprekken burgemeester / raad
 - c. Werkgeverscommissie
7. Een benoemde burgerlid wordt aangemerkt als een commissielid ex artikel 3.1 onder f van het Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers. Hierdoor ontstaat onder andere het recht op een vergoeding.
8. Een benoemd burgerlid wordt uitgenodigd voor alle raadsactiviteiten.
9. De benoeming van een burgerlid eindigt door ontslag op eigen verzoek in te dienen bij de voorzitter van de raad, aan het einde van de zittingsperiode van de raad, bij uittreding uit een fractie, wanneer een fractie niet meer bestaat, wanneer niet meer wordt voldaan aan de artikelen 10 t/m 13 en 15 van de Gemeentewet of door intrekking van de benoeming door de raad.

Paragraaf 2. Toelating van nieuwe leden en wethouders; fracties

Artikel 9. Onderzoek geloofsbrieven en beëdiging raadsleden

1. Bij elke benoeming van nieuwe leden stelt de raad, op voordracht van de griffier, een commissie in, bestaande uit drie leden van de raad. De commissie onderzoekt de geloofsbrieven, de daarop betrekking hebbende stukken van nieuw benoemde leden en het proces-verbaal van het (centraal)stembureau. De commissie wordt ondersteund door de griffier.
2. De commissie brengt na haar onderzoek van de geloofsbrieven verslag uit aan de raad en doet daarbij een voorstel voor een besluit. In het verslag wordt ook melding gemaakt van een minderheidsstandpunt.
3. Het onderzoek van het proces-verbaal van het centraal stembureau gebeurt in de laatste raadsvergadering in oude samenstelling na de raadsverkiezingen.
4. Na een raadsverkiezing roept de voorzitter de toegelaten leden op om in de eerste vergadering van de raad in nieuwe samenstelling, bedoeld in artikel 18 van de wet, de voorgeschreven eed of verklaring en belofte af te leggen.
5. In geval van een tussentijdse vacaturevervulling roept de voorzitter een nieuw benoemd lid van de raad op voor de vergadering van de raad waarin over diens toelating wordt beslist om de voorgeschreven eed of verklaring en belofte af te leggen.

Artikel 10. Benoeming wethouders

1. Bij elke benoeming van wethouders stelt de raad, op voordracht van de griffier, een commissie 'Benoembaarheid wethouders' in, die onderzoek verricht naar de benoembaarheid van een of meerdere kandidaat-wethouders en de raad hierover adviseert.

2. De ad hoc commissie bestaat uit drie leden van de raad. Bij tussentijdse benoeming van (een) wethouder(s) zal in deze commissie geen raadslid zitting hebben, behorende tot de fractie van waaruit de kandidaat wordt voorgedragen. Bij een compleet nieuwe collegebenoeming wordt deze voorwaarde losgelaten.
3. De commissie wordt ondersteund door de griffier.
4. De kandidaat wethouder legt tijdig de documenten en informatie over die nodig zijn voor de in het hiernavolgende lid door de commissie te verrichten toetsing. De kandidaat wethouder maakt bovendien alle overige door hem/haar in dat verband relevant geachte informatie aan de commissie kenbaar.
5. De commissie toetst de van de kandidaat wethouder ontvangen documenten en informatie aan de hand van in elk geval een zestal voorschriften:
 - artikel 36a Gemeentewet (benoembaarheidsvereisten);
 - artikel 41b Gemeentewet (nevenfuncties);
 - artikel 36b Gemeentewet (onverenigbare functies);
 - artikelen 41c Gemeentewet (onverenigbare of verboden handelingen)
 - risicoanalyse integriteit en toetsen evt. beheersmaatregelen in relatie tot portefeuilleverdeling;
 - de verklaring dat de kandidaat-wethouder de gedragscode voor burgemeester en wethouders van de gemeente onderschrijft.
6. De commissie verricht haar werkzaamheden in een niet openbare vergadering waarvan geen verslag wordt gelegd.
7. De kandidaat wethouder wordt in de gelegenheid gesteld de documenten en aangedragen informatie mondeling toe te lichten.
8. Op basis van de beoordeelde informatie formuleert de commissie een beargumenteerd openbaar advies aan de raad ten aanzien van de benoembaarheid van de voorgedragen wethouder(s). Indien de commissie niet unaniem is in haar oordeel, wordt hiervan melding gemaakt in het advies.
9. De burgemeester geeft als bestuurlijk opdrachtgever voor de aanvang van iedere ambtstermijn opdracht om de kandidaat-wethouders aan een risicoanalyse integriteit te onderwerpen. In geval wethouders opnieuw worden voorgedragen worden ze opnieuw aan een risicoanalyse integriteit onderworpen. De burgemeester brengt over het eindresultaat daarvan verslag uit aan de raad. De risicoanalyse en de eindconclusie zijn niet openbaar en wordt onder geheimhouding slechts gedeeld met de leden van de Commissie benoembaarheid. De griffier is ambtelijk opdrachtgever en contactpersoon richting het onderzoeksbureau.

Artikel 11. Fracties

1. Raadsleden die door het centraal stembureau op dezelfde kandidatenlijst verkozen zijn, worden bij de aanvang van de zittingsperiode als één fractie beschouwd. Is onder een lijstnummer slechts één lid verkozen, dan wordt dit lid als een afzonderlijke fractie beschouwd.
2. Als boven de kandidatenlijst een aanduiding was geplaatst, voert de fractie in de raad deze aanduiding als naam. Als daar geen aanduiding was geplaatst, deelt de fractie in de eerste raadsvergadering aan de voorzitter mee welke naam deze fractie in de raad zal voeren.
3. De namen van de fractievoorzitter en diens plaatsvervanger worden zo spoedig mogelijk doorgegeven aan de voorzitter.
4. Als één of meer raadsleden van één of meer fracties als zelfstandige fractie gaan optreden of zich aansluiten bij een andere fractie, wordt hiervan zo spoedig mogelijk schriftelijk mededeling gedaan aan de voorzitter. Voor het splitsen dan wel het vormen van nieuwe fracties is geen toestemming vereist van de raad.
5. Een nieuwe naam van een fractie voldoet aan de eisen uit artikel G 3, vierde lid, van de Kieswet en wordt gebruikt met ingang van de eerstvolgende raadsvergadering na naamswijziging.
6. Elke fractie kan zich in het lepen Poadium laten vertegenwoordigen door maximaal het aantal leden dat de fractie telt. Er kunnen dus nooit meer deelnemers per fractie zijn dan het aantal zetels dat de fractie bij de verkiezingen heeft behaald.

Hoofdstuk 2. Raadsvergaderingen

Paragraaf 1. Tijdstip van vergaderen; voorbereiding in de vorm van het lepen Poadium

Artikel 12. Vergaderstructuur

1. De raadsvergaderingen en andere bijeenkomsten van de raad vinden zoveel mogelijk plaats op donderdagen vanaf 16.00 uur in het gemeentehuis. Er wordt naar gestreefd om de raadsvergaderingen uiterlijk om 23.00 uur te beëindigen.
2. De voorzitter kan in bijzondere gevallen een andere dag en/of aanvangsuur bepalen of een andere vergaderplaats aanwijzen. Hij voert hierover, tenzij er sprake is van een spoedeisende situatie, overleg met de Agendacommissie.
3. De opiniërende behandeling van onderwerpen in de raadsvergadering vindt plaats in It Debat. De besluitvormende behandeling van onderwerpen in de raadsvergadering vindt plaats in It Beslút.

4. De raadsvergadering wordt voorafgegaan door het lepen Poadium, op te vatten als een commissie ex artikel 82 Gemeentewet.
5. Raadsleden kunnen verzoeken om raadsvoorstellen uit de lopende cyclus te agenderen voor technische of informerende bespreking in het lepen Poadium. Op te vatten als voorbereiding voor het besluitvormende debat in de raadsvergadering. De fracties geven uiterlijk op de vrijdag na de fractievergaderingen voor 12.00 uur aan over welke onderwerpen men vragen heeft of een presentatie wenst. Alleen die onderwerpen komen inhoudelijk aan bod tijdens het lepen Poadium. Als er van tevoren geen vragen zijn of geen presentatie wordt gewenst, dan wordt het onderwerp alleen procedureel behandeld.

Artikel 13. Oproep

1. De voorzitter zendt tenminste 20 dagen voor een vergadering de leden en de wethouders een digitale oproep onder vermelding van dag, tijdstip en plaats van de vergadering.
2. De voorlopige agenda en de daarbij behorende stukken, met uitzondering van de in artikel 25 eerste en tweede lid van de wet bedoelde stukken, worden tegelijkertijd met de digitale oproep aan de leden verzonden.
3. Indien een aanvullende agenda wordt vastgesteld als bedoeld in artikel 14, derde lid, worden deze agenda en de daarop vermelde voorstellen zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk 48 uur voor aanvang van een vergadering aan de leden, de wethouders en de pers toegezonden.

Artikel 14. De agenda

1. De Agendacommissie stelt maandelijks een termijnagenda vast voor de eerstvolgende drie maanden.
2. De Agendacommissie stelt aan de hand van de termijnagenda en eventueel tussentijds toegevoegde onderwerpen de agenda van de raadsvergaderingen voorlopig vast en bepaalt daarbij de status van de onderwerpen.
3. In spoedeisende gevallen kan de voorzitter na het verzenden van de schriftelijke op-roeping tot uiterlijk 48 uur voor de aanvang van een vergadering een aanvullende agenda opstellen.
4. Bij aanvang van de vergadering stelt de raad de agenda vast. Op voorstel van een lid van de raad of van de voorzitter kan de raad bij de vaststelling van de agenda onderwerpen aan de agenda toevoegen of van de agenda afvoeren.
5. Wanneer de raad een onderwerp onvoldoende voor de openbare beraadslaging voorbereid acht, kan hij het onderwerp verwijzen naar een commissie/klankbordgroep of aan het college nadere inlichtingen of advies vragen.
6. Op voorstel van een lid van de raad of van de voorzitter, kan de raad de volgorde van behandeling van de agendapunten wijzigen.
7. Burgers hebben het recht een onderwerp op de raadsagenda te doen plaatsen volgens de bepalingen in de Verordening op het burgerinitiatief.

Artikel 15. Ter inzage leggen van stukken

1. Stukken die ter toelichting van de onderwerpen of voorstellen op een agenda dienen, worden gelijktijdig met het verzenden van de digitale oproep op het gemeentehuis digitaal ter inzage gelegd en, voor zover mogelijk, op de website van de gemeenteraad geplaatst. De voorzitter maakt van de ter inzage legging melding in de openbare kennisgeving bedoeld in artikel 16. Als na het verzenden van de schriftelijke oproep stukken ter inzage worden gelegd, wordt hiervan mededeling gedaan aan de leden van de raad en zo mogelijk door middel van openbare kennisgeving.
2. Op verzoek kan, waar mogelijk, een kopie van de stukken aan belanghebbenden worden verstrekt.
3. Informatie van de raad of aan de raad verstrekte informatie waaromtrent op grond van hoofdstuk Va van de wet geheimhouding is opgelegd, blijft in afwijking van het eerste en tweede lid besloten gedeeld.
4. De raad wijst als personen die kennis kunnen nemen van informatie van de raad of aan de raad verstrekte informatie waaromtrent op grond van hoofdstuk Va van de wet geheimhouding is opgelegd aan: (externe) deskundigen met een opdracht van de raad, het college van burgemeester en wethouders of de burgemeester gericht op het verlenen van juridische bijstand, het doen van onderzoek of het uitbrengen van advies.

Artikel 16. Openbare kennisgeving

1. De vergadering wordt door aankondiging in de lokale media en door plaatsing op de website van de gemeenteraad gepubliceerd.
2. De openbare kennisgeving vermeldt:
 - de datum, aanvangstijd en plaats, alsmede de voorlopige agenda van de vergadering;
 - de wijze waarop en de plaats waar een ieder de daarbij behorende stukken kan inzien;
 - de mogelijkheid tot het uitoefenen van het spreekrecht als bedoeld in artikel 27.

3. De voorlopige agenda en de daarbij behorende stukken worden op de website van de gemeenteraad geplaatst.
4. In spoedeisende gevallen kan de openbare kennisgeving uitsluitend langs digitale weg plaatsvinden.

Paragraaf 2. Ter vergadering

Artikel 17. Presentielijst

1. De griffier draagt zorg voor het bijhouden van presentielijsten van It Debat en It Beslút.
2. Bij binnenkomst in de vergaderzaal tekenen raadsleden de presentielijst, die elke raadsvergadering door de voorzitter en de griffier door ondertekening wordt vastgesteld.

Artikel 18. Kennisgeving van verhindering

Het lid van de raad dat verhinderd is de vergadering bij te wonen, geeft daarvan voor aanvang van de vergadering kennis aan de voorzitter en de griffier.

Artikel 19. Zitplaatsen

1. De voorzitter, de leden, de griffier en de wethouders hebben een vaste zitplaats, door de voorzitter na overleg in het Presidium bij aanvang van iedere nieuwe zittingsperiode van de raad aangewezen.
2. Indien daartoe aanleiding bestaat, kan de voorzitter de indeling herzien na overleg in en met het Presidium.
3. De voorzitter draagt zorg voor een zitplaats voor de secretaris en de overige personen, die voor de vergadering zijn uitgenodigd.

Artikel 20. Opening vergadering; quorum

1. De voorzitter opent de vergadering op het vastgestelde uur, indien het daarvoor door de wet vereiste aantal leden blijktens de presentielijst aanwezig is.
2. Wanneer een kwartier na het vastgestelde tijdstip niet het vereiste aantal leden aanwezig is, bepaalt de voorzitter, na voorlezing van de namen der afwezige leden, dag en uur van de volgende vergadering, met inachtneming van artikel 20 van de wet.

Artikel 21. Openen raadsvergadering

1. Voorafgaand aan de opening van It Debat of It Beslút vraagt de voorzitter een ogenblik stilte voor gebed, bezinning of overweging. Wanneer op één avond beide vergaderingen plaatsvinden, gebeurt dit alleen in de eerste vergadering van die avond.
2. In bijzondere omstandigheden kan worden afgeweken van het krachtens de in het eerste lid vastgestelde wijze van openen van de raadsvergadering.

Artikel 22. De vergadering

De vergadering kan bestaan uit een informierend, een opiniërend en een besluitvormend deel.

Artikel 23. Informerend deel

1. Dit deel van de vergadering wordt alleen gebruikt om informatie te verstrekken. Dit kan ook in de vorm van een presentatie zijn. Aan de raad wordt geen opinie of besluit gevraagd en/of voorgelegd.
2. De raad beperkt zich tot het stellen van verhelderende vragen. Technische vragen (dit zijn vragen die worden gesteld om informatie te krijgen of om zaken te verduidelijken) worden bij voorkeur tevoren per mail gesteld en beantwoord.
3. Het vragenhalfuur zoals dat is vastgelegd in artikel 57 maakt deel uit van het informerende deel van It Debat of It Beslút. Wanneer op één avond beide vergaderingen plaatsvinden, wordt het vragenhalfuur geagendeerd voor de eerste vergadering van die avond.
4. Het informerende deel vindt zoveel mogelijk plaats in het Iepen Podium. Daarnaast kan de raad zich ook nog op ander momenten laten informeren door middel van het inzetten van werkvormen, zie hiervoor hoofdstuk vier.

Artikel 24. It Debat: Opiniërende vergadering

1. In de raadsvergadering It Debat behandelt de raad opiniërende onderwerpen.
2. De raad wordt gevraagd om politieke en/of bestuurlijke hoofdkeuzes te maken c.q. richtinggevende uitspraken te doen ten behoeve van de portefeuillehouder en/of het college.
3. De raadsleden discussiëren voornamelijk onderling zonder vaste termijnen. Het is niet de bedoeling om de opiniërende behandeling met een betoog te beginnen maar om elkaar te bevragen. De opiniërende behandeling kan worden ingeleid door een presentatie of een toelichting door of namens het college. De opiniërende behandeling kan worden afgesloten met een inhoudelijke reactie vanuit het college.

4. Tijdens de opiniërende behandeling van het raadsvoorstel kunnen op verzoek van een lid van de raad naast de betreffende portefeuillehouder ook andere interne of externe deskundigen informatie verstrekken.
5. Aan het eind van het opiniërende deel concludeert de voorzitter of het besprokene al dan niet als agendapunt voor een besluitvormend deel van deze of de volgende raadsvergadering aan de orde dient te komen.

Artikel 25. It Beslút: Besluitvormende vergadering

1. In de raadsvergadering It Beslút neemt de raad besluiten.
2. De beraadslaging over een onderwerp of voorstel geschiedt in ten hoogste twee termijnen, tenzij de raad anders beslist. De beraadslaging wordt desgewenst voorafgegaan door een informatieve vragenronde.
3. Elke spreektermijn wordt door de voorzitter afgesloten.
4. Een lid van de raad mag in een termijn niet meer dan éénmaal het woord voeren over hetzelfde onderwerp of voorstel.
5. Het derde lid is niet van toepassing op:
 - a. de rapporteur van een commissie;
 - b. het lid van de raad dat een (sub)amendement, een motie of een initiatiefvoorstel heeft ingediend, voor wat betreft dat amendement, die motie of dat voorstel;
 - c. een interruptie.
6. Bij de bepaling hoeveel malen een lid over hetzelfde onderwerp of voorstel het woord heeft gevoerd, wordt niet meegerekend het spreken over een voorstel van orde.

Artikel 26. De wethouder

In de regel worden wethouders geacht in de vergadering aanwezig te zijn.

Artikel 27. Spreekrecht burgers

1. Inspraak vindt in principe plaats tijdens het lepen Poadium en de inspraak voor zowel het sociaal domein als het ruimtelijk domein vindt gezamenlijk plaats. In geval een onderwerp rechtstreeks in de raadsvergadering wordt behandeld, is inspraak in de raadsvergadering mogelijk. Dit vindt dan plaats na het vragenhalfuur.
2. Het woord kan niet gevoerd worden:
 - a. over een besluit van het gemeentebestuur waartegen bezwaar of beroep bij de rechter openstaat of heeft open gestaan;
 - b. benoemingen, keuzes, voordrachten of aanbevelingen van personen;
 - c. indien een klacht ex artikel 9:1 van de Algemene wet bestuursrecht kan of kon worden ingediend;
 - d. over onderwerpen waarover een hoorzitting is gehouden;
 - e. over onderwerpen waarvan de voorzitter van oordeel is dat het uitoefenen van spreekrecht redelijkerwijs niet bijdraagt aan de behartiging van het belang waarvoor spreekrecht wordt beoogd;
 - f. over onderwerpen waarop reeds eerder in het lepen Poadium is ingesproken. Inspraak over hetzelfde onderwerp is alleen toegestaan, mits de voorzitter van oordeel is dat het onderwerp zich in een andere fase bevindt of er een nieuw inzicht door de inspreker wordt gedeeld dat eerder niet is gedeeld door dezelfde inspreker.
3. Degene, die van het spreekrecht gebruik wil maken, meldt dit schriftelijk of mondeling tot uiterlijk de dag voorafgaand aan het lepen Poadium aan de griffier. De griffier controleert of artikel 27 lid 2 van toepassing is en stemt dit met de voorzitter af.
4. De voorzitter geeft het woord op volgorde van aanmelding. De voorzitter kan van de volgorde afwijken, indien dit in het belang is van de orde van de vergadering.
5. Elke spreker krijgt maximaal vijf minuten het woord. De voorzitter verdeelt de spreektijd evenredig over de sprekers als er meer dan zes sprekers zijn. De voorzitter kan tevens in bijzondere gevallen afwijken van de maximale lengte van de spreektijd.
6. De spreker voert het woord, nadat de voorzitter hem dit heeft verleend. De raads- en burgerleden kunnen de spreker verhelderende vragen stellen óf een korte reactie geven. Alle fracties laten de insprekers zelf naderhand weten hoe de inspraak is ontvangen en óf de fractie er iets mee doet.
7. Nadat de inspreker(s) het woord heeft (hebben) gevoerd over een geagendeerd onderwerp, wordt het betreffende onderwerp zo mogelijk direct in het lepen Poadium behandeld.
8. Inspraak vindt slechts éénmaal plaats bij informerende of opiniërende behandeling. Als het onderwerp rechtstreeks besluitvormend wordt behandeld is inspraak in de besluitvormende fase mogelijk.

Artikel 28. Spreekregels

1. Tijdens het Iepen Poadium en It Beslút spreken de woordvoerders van de fracties vanachter het spreekgestoelte. Interrupties vinden ook vanachter het spreekgestoelte plaats.
2. Tijdens It Debat beschikt iedere fractie over één microfoon waar de fractiewoordvoerder gebruik van kan maken. Daarnaast is een interruptiemicrofoon beschikbaar voor de overige raadsleden.
3. Op voorstel van de raad of de voorzitter kan de raad besluiten om van de spreekregels af te wijken.

Artikel 29. Volgorde sprekers

1. Een lid van de raad voert het woord na het aan de voorzitter gevraagd en van hem verkregen te hebben.
2. De voorzitter bepaalt de volgorde van de sprekers.
3. Een raadslid dat het woord vraagt, krijgt als eerste het woord als het gaat om:
 - a. het geven van een beknopte mondelinge toelichting op een voorstel door de voorsteller(s);
 - b. een persoonlijk feit;
 - c. het indienen van een voorstel van orde.

Artikel 30. Spreektijd

1. De voorzitter en een lid van de raad kan een voorstel doen over de spreektijd van de leden en de overige aanwezigen.
2. Als wordt verwacht dat de eindtijd van de vergadering fors wordt overschreden, dan inventariseert de voorzitter of er per agendapunt een tijdsplanning kan worden afgesproken.

Artikel 31. Handhaving orde; schorsing

1. Een spreker mag in zijn betoog niet worden gestoord, tenzij
 - a. de voorzitter het nodig oordeelt hem aan het opvolgen van dit reglement te herinneren;
 - b. een lid van de raad hem interrumpeert. De voorzitter kan bepalen dat de spreker zonder verdere interrupties zijn betoog zal afronden.
2. Indien een spreker zich beledigende of onbetamelijke uitdrukkingen veroorlooft, afwijkt van het in behandeling zijnde onderwerp, een andere spreker herhaaldelijk hinderlijk interrumpeert, dan wel anderszins de orde verstoort, wordt hij door de voorzitter tot de orde geroepen. Indien de desbetreffende spreker hieraan geen gevolg geeft, kan de voorzitter hem gedurende de vergadering, waarin zulks plaats heeft, over het aanhangige onderwerp het woord ontzeggen.
3. De voorzitter kan ter handhaving van de orde de vergadering voor een door hem te bepalen tijd schorsen en – indien na de heropening de orde opnieuw wordt verstoord – de vergadering sluiten.

Artikel 32. Beraadslaging; schorsing

1. De raad kan op voorstel van de voorzitter of een lid van de raad besluiten over één of meer onderdelen van een onderwerp of voorstel afzonderlijk te beraadslagen.
2. Op verzoek van een lid van de raad of op voorstel van de voorzitter kan de raad besluiten de beraadslaging voor een door hem te bepalen tijd te schorsen teneinde het college of de leden van de raad de gelegenheid te geven tot onderling nader beraad. De beraadslagingen worden hervat nadat de schorsingsperiode verstreken is.

Artikel 33. Deelname aan de beraadslaging door anderen

1. De raad kan bepalen dat anderen dan de in de vergadering aanwezige leden van de raad, de wethouders, de griffier en de voorzitter deelnemen aan de beraadslaging.
2. Een beslissing daartoe wordt op voorstel van de voorzitter of één der leden van de raad genomen alvorens met de beraadslaging ten aanzien van het aan de orde zijnde agendapunt een aanvang wordt genomen.
3. Op degene die op grond van dit artikel is toegelaten deel te nemen aan de beraadslaging zijn de bepalingen van dit reglement van toepassing.

Artikel 34. Voorstellen van orde

De voorzitter en raadsleden kunnen tijdens een raadsvergadering mondeling een voorstel van orde betreffende de vergadering doen. De raad beslist hier terstond over.

Paragraaf 3. Stemmingen

Artikel 35. Stemverklaring

Na het sluiten van de beraadslaging en de stemming, kunnen raadsleden hun stemgedrag achteraf toelichten.

Artikel 36. Beslissing

1. Wanneer de voorzitter vaststelt, dat een onderwerp of voorstel voldoende is toegelicht, sluit hij de beraadslaging, tenzij de raad anders beslist.
2. Nadat de beraadslaging is gesloten, vindt na een stemming over eventuele amende-menten, de stemming plaats over het voorstel en vervolgens moties, zoals het dan luidt in zijn geheel, tenzij geen stemming wordt gevraagd.
3. Voordat de stemming over het voorstel in zijn geheel plaatsvindt, formuleert de voorzitter het voorstel over de te nemen eindbeslissing.

Artikel 37. Algemene bepalingen over stemming

1. De voorzitter vraagt, of stemming wordt verlangd. Indien geen stemming wordt gevraagd en ook de voorzitter dit niet verlangt, stelt de voorzitter vast dat het voorstel zonder hoofdelijke stemming is aangenomen.
2. In de vergadering aanwezige leden kunnen aantekening in de besluitenlijst vragen, dat zij geacht willen worden te hebben tegengestemd.
3. De stemming geschiedt door middel van het digitale vergadersysteem, tenzij de voorzitter of de raad hoofdelijke stemming verlangt. In geval van technische problemen vindt stemming via handopsteking plaats.
4. Voor de aanvang van een hoofdelijke stemming wordt bij loting beslist bij welk nummer van de presentielijst de hoofdelijke stemming begint.
5. Bij hoofdelijke stemming roept de griffier de leden bij naam op hun stem uit te brengen. De stemming begint bij het lid van de raad dat daarvoor overeenkomstig lid 3 is aangewezen. Vervolgens geschiedt de oproeping naar de volgorde van de presentielijst.
6. Bij hoofdelijke stemming is ieder ter vergadering aanwezig lid, dat zich niet van deelneming aan de stemming op grond van artikel 28 van de wet moet onthouden, verplicht zijn stem uit te brengen.
7. De leden brengen hun stem uit door het woord 'voor' / 'foar' of 'tegen' / 'tsjin' uit te spreken, zonder enige toevoeging.
8. Heeft een lid zich bij het uitbrengen van zijn stem vergist, dan kan hij deze vergissing nog herstellen voordat het volgende lid gestemd heeft. Bemerkt het lid zijn vergissing pas later, dan kan hij nadat de voorzitter de uitslag van de stemming bekend heeft gemaakt wel aantekening vragen dat hij zich heeft vergist; in de uitslag van de stemming brengt dit echter geen verandering.
9. De voorzitter deelt de uitslag na afloop van de stemming mede, met vermelding van het aantal voor en tegen uitgebrachte stemmen. Hij doet daarbij tevens mededeling van het genomen besluit.

Artikel 37a. Onthouden deelname beraadslaging en stemming

1. Het raadslid dat voornemens is zich op basis van artikel 28 van de wet van deelname aan de beraadslaging en stemming te onthouden meldt dit waar mogelijk voorafgaand aan de vergadering bij de voorzitter en de griffier.
2. Bij de aanvang van het betreffende agendapunt krijgt het raadslid dat zich van deelname aan de beraadslaging en stemming wil onthouden als eerste het woord om dit toe te lichten.
3. Het betreffende raadslid blijft op de plek zitten, doet niet mee aan de beraadslaging en kiest bij de stemming via het digitale vergadersysteem zelf voor de optie 'onthouden'.

Artikel 38. Volgorde stemming over amendementen en moties

1. Als een amendement op een aanhangig voorstel is ingediend, wordt eerst over dat amendement gestemd.
2. Als op een amendement een subamendement is ingediend, wordt eerst over het subamendement gestemd en vervolgens over het amendement.
3. Als meerdere amendementen of subamendementen op een aanhangig voorstel zijn ingediend, bepaalt de voorzitter de volgorde waarin hierover zal worden gestemd. Daarbij geldt de regel, dat het meest verstrekkende amendement of subamendement het eerst in stemming wordt gebracht.
4. Als aangaande een aanhangig voorstel twee of meer moties zijn ingediend, bepaalt de voorzitter de volgorde waarin hierover zal worden gestemd. Hierbij geldt als regel dat de meest verstrekkende motie het eerst in stemming wordt gebracht.
5. De stemvolgorde is: stemmen over amendement, voorstel, motie.
6. Als een motie door het college wordt overgenomen wordt de motie alsnog in stemming gebracht.

Artikel 39. Stemming over personen

1. Wanneer een stemming over personen voor het doen van een voordracht of het opstellen van een voordracht of aanbeveling moet plaatshebben, benoemt de voorzitter, op voordracht van de

- griffier, drie leden tot stemcommissie, waarvan de eerst benoemde als voorzitter fungeert. De stemcommissie wordt ondersteund door de griffier.
2. Ieder ter vergadering aanwezig lid dat zich niet op grond van artikel 28 van de wet van stemming moet onthouden, is verplicht een stembriefje in te leveren. De stembriefjes dienen identiek te zijn.
 3. Er hebben zoveel stemmingen plaats als er personen zijn te benoemen, voor te dragen of aan te bevelen. De stemmingen worden zo mogelijk samengevat op één briefje.
 4. De stemcommissie onderzoekt of het aantal ingeleverde stembriefjes gelijk is aan het aantal leden dat ingevolge het tweede lid verplicht is een stembriefje in te leveren. Wanneer de aantallen niet gelijk zijn worden de stembriefjes vernietigd zonder deze te openen en wordt een nieuwe stemming gehouden.
 5. Voor het bepalen van de volstreekte meerderheid als bedoeld in artikel 30 van de wet worden geacht geen stem te hebben uitgebracht die leden die geen behoorlijk stembriefje hebben ingeleverd. Onder een niet behoorlijk ingevuld stembriefje wordt verstaan:
 - a. een blanco stembriefje;
 - b. een ondertekend stembriefje;
 - c. een stembriefje waarop meer dan één naam is aangekruist, tenzij de stemming verschillende vacatures betreft;
 - d. een stembriefje waarbij, indien het een benoeming op voordracht betreft, op een persoon wordt gestemd die niet is voorgedragen;
 - e. een stembriefje waarbij op een andere persoon wordt gestemd dan die waartoe de stemming is beperkt.
 6. Onder de zorg van de griffier worden de stembriefjes onmiddellijk na vaststelling van de uitslag vernietigd.

Artikel 40. Herstemming over personen

1. Wanneer bij de eerste stemming niemand de volstreekte meerderheid heeft verkregen, wordt tot een tweede stemming overgegaan.
2. Wanneer ook bij deze tweede stemming door niemand de volstreekte meerderheid is verkregen, vindt een derde stemming plaats tussen twee personen, die bij de tweede stemming de meeste stemmen op zich hebben verenigd. Zijn bij de tweede stemming de meeste stemmen over meer dan twee personen verdeeld, dan wordt bij een tussenstemming uitgemaakt tussen welke twee personen de derde stemming zal plaatshebben.
3. Indien bij tussenstemming of bij de derde stemming de stemmen staken, beslist terstond het lot.

Artikel 41. Beslissing door het lot

1. Wanneer het lot moet beslissen, worden de namen van hen tussen wie de beslissing moet plaatshebben, door de voorzitter op afzonderlijke, geheel gelijke, briefjes geschreven.
2. Deze briefjes worden, nadat zij door het stembureau zijn gecontroleerd, op gelijke wijze gevouwen, in een stemvaas gedeponeerd en omgeschud.
3. Vervolgens neemt de voorzitter een van de briefjes uit de stemvaas. Degene wiens naam op dit briefje voorkomt, is gekozen.

Paragraaf 4. Verslaglegging; ingekomen stukken

Artikel 42. Verslaglegging

1. Van de vergadering wordt een videoverslag gemaakt dat geraadpleegd kan worden via de website van de gemeenteraad.
2. De griffier draagt zorg voor de besluitenlijst van de vergadering van It Beslút. Indien moties danwel toezeggingen aan de orde zijn bij It Debat, wordt ook van It Debat een besluitenlijst gemaakt.
3. Aan het eind van de vergadering wordt, zoveel mogelijk, de besluitenlijst van de vorige vergadering vastgesteld.
4. De leden van de raad, de voorzitter, de wethouders en de griffier hebben het recht, een voorstel tot verandering van de voorgelegde besluitenlijst aan de raad te doen, indien deze onjuistheden bevat of niet duidelijk is.
5. De besluitenlijst moet inhouden:
 - a. de namen van de voorzitter, de griffier, de wethouders en de leden van de raad, voor zover zij in de vergadering afwezig waren;
 - b. een vermelding van de informerende en opiniërende onderwerpen die aan de orde zijn geweest;
 - c. een overzicht van het verloop van elke stemming, met vermelding bij hoofdelijke stemming van de namen van de leden die voor of tegen stemden, onder aantekening van de namen van de leden die zich overeenkomstig de wet van stemming hebben onthouden;

- d. de besluiten zoals die door de raad zijn genomen, inclusief die over ter vergadering ingediende voorstellen van orde, moties, amendementen en subamendementen;
 - e. een beknopte weergave van de gedane toezeggingen.
6. Digitaal beschikbare besluitenlijsten worden op de website van de gemeenteraad geplaatst.

Artikel 43. Ingekomen stukken: 'de LIST'

1. Bij de raad ingekomen stukken (inclusief informatie van het college) worden via het digitale vergadersysteem ('list') aan de raad verzonden.
2. De griffier geeft voor ieder ingekomen stuk een advies over de afhandeling. Dit advies kan (o.a.) zijn:
 - a. voor kennisgeving aannemen;
 - b. ter afhandeling in handen van de griffie stellen;
 - c. ter afhandeling in handen van college stellen waarbij een afschrift van de afhandeling naar de raad wordt verzonden;
 - d. het ingekomen stuk in handen van college stellen waarbij een concept-antwoord wordt geagendeerd in de raadsvergadering;
 - e. het college vragen de raad te voorzien van een advies over de afhandeling;
 - f. het stuk agenderen voor bespreking in het volgende lepen Poadium;
 - g. betrekken bij raadsbehandeling.

Omdat het om het bespreken van de wijze van afdoening gaat en er geen politiek debat over het ingekomen stuk plaatsvindt, ligt bespreking in het lepen Poadium voor. Mocht een fractie vervolgens toch een debat over het ingekomen stuk willen voeren dan kan dit via een agenderingsverzoek aanhangig worden gemaakt bij de Agendacommissie;

3. Uiterlijk vrijdag 12.00 uur na de fractievergaderingen geven de fracties aan de griffie door welke ingekomen stukken in de volgende lepen Poadium worden geagendeerd.
4. Als een ingekomen stuk niet wordt geagendeerd voor het eerstvolgende lepen Poadium, dan wordt geacht het advies van de griffier te zijn overgenomen.

Paragraaf 5. Besloten raadsvergaderingen

Artikel 44. Toepassing reglement op besloten vergaderingen

Op besloten raadsvergaderingen is dit reglement van overeenkomstige toepassing voor zover dat niet strijdig is met het besloten karakter van de vergadering.

Artikel 45. Verslag besloten vergadering

1. Verslagen en besluitenlijsten worden zo spoedig mogelijk via het besloten deel van het vergadersysteem gedeeld met alle leden. Als er geen opmerkingen binnen de gestelde termijn aan de griffie worden gemeld, wordt het verslag in de eerstvolgende openbare vergadering vastgesteld waarbij de raad ook een besluit neemt over het al dan niet opheffen van de geheimhouding. Als er vragen of opmerkingen worden gemaakt wordt aan de agenda van de eerstvolgende vergadering een besloten deel toegevoegd.
2. De vastgestelde verslagen en besluitenlijsten worden door de voorzitter en de griffier ondertekend.

Artikel 46. Opheffing geheimhouding

Als de raad op grond van artikel 89, vierde lid, van de wet voornemens is de geheimhouding van aan de raad verstrekte informatie op te heffen, wordt, als het orgaan dat geheimhouding heeft opgelegd daarom verzoekt, daarover in een besloten raadsvergadering met het desbetreffende orgaan overleg gevoerd.

Paragraaf 6. Toehoorders en pers

Artikel 47. Toehoorders en pers

1. Toehoorders en vertegenwoordigers van de pers wonen openbare raadsvergaderingen uitsluitend bij op de voor hen bestemde plaatsen.
2. Het blijkgewezen van tekenen van goed- of afkeuring of het op andere wijze verstoren van de orde is hen verboden.

Artikel 48. Geluid- en beeldregistraties

Degenen die van een openbare raadsvergadering geluid- of beeldregistraties willen maken, doen hiervan mededeling aan de voorzitter en gedragen zich naar diens aanwijzingen.

Artikel 49. Verbod gebruik communicatiemiddelen

In de vergaderzaal, met inbegrip van de publieke tribune, is tijdens de vergadering het hoorbare gebruik van communicatiemiddelen die inbreuk kunnen maken op de orde van de vergadering, zonder toestemming van de voorzitter, niet toegestaan.

Hoofdstuk 3. Bevoegdheden, instrumenten raadsleden

Artikel 50. Amendementen en subamendementen

1. Raadsleden dienen amendementen en subamendementen voor het sluiten van de beraadslaging van het voorstel waarop deze betrekking hebben schriftelijk in bij de voorzitter, tenzij de voorzitter oordeelt dat mondelinge indiening volstaat.
2. Er wordt alleen beraadslaagd over amendementen en subamendementen die ingediend zijn door raadsleden die de presentielijst getekend hebben.
3. Intrekking door de indiener van een amendement of subamendement is mogelijk totdat de besluitvorming daarover door de raad is afgerond.
4. Het amendement wordt in maximaal twee termijnen door raad en college behandeld, tenzij de raad anders besluit. In de eerste termijn geeft het college een oordeel over:
 - de vraag of het amendement uitvoerbaar is, en
 - de vraag of ze het amendement aanraadt, afraadt of dat het college het oordeel aan de raad overlaat.

Artikel 51. Moties

1. Raadsleden dienen moties schriftelijk in bij de voorzitter, tenzij de voorzitter oordeelt dat mondelinge indiening volstaat.
2. De behandeling van een motie vindt gelijktijdig plaats met de beraadslaging over het onderwerp of voorstel waarop het betrekking heeft.
3. De behandeling van een motie over een niet op de agenda opgenomen onderwerp vindt plaats nadat alle op de agenda opgenomen onderwerpen zijn behandeld.
4. Intrekking door de indiener van een motie is mogelijk totdat de besluitvorming daarover door de raad is afgerond.
5. De motie wordt in maximaal twee termijnen door raad en college behandeld, tenzij de raad anders besluit.
In de eerste termijn geeft het college een oordeel over:
 - de vraag of de motie uitvoerbaar is, en
 - de vraag of ze de motie aanraadt, afraadt of dat het college het oordeel aan de raad overlaat.

Artikel 52. Initiatiefvoorstel

1. Raadsleden dienen initiatiefvoorstellen schriftelijk in bij de voorzitter; na indiening wordt het voorstel informeel geagendeerd voor bespreking in de raadsvergadering. Als de schriftelijke oproep hiervoor reeds verzonden is wordt het voorstel op de agenda van de daaropvolgende raadsvergadering geplaatst. De indiener krijgt dan de gelegenheid om het initiatiefvoorstel toe te lichten en kan vragen beantwoorden.
2. Vervolgens wordt het ingediende voorstel zo spoedig mogelijk ter kennis van het college gebracht. Het college kan binnen 3 weken nadat het ter kennis is gesteld van een voorstel schriftelijk wensen en bedenkingen met betrekking tot het voorstel ter kennis van de raad brengen.
3. Nadat het college schriftelijk wensen of bedenkingen ter kennis van de raad heeft gebracht of kenbaar heeft gemaakt hiertoe niet te zullen overgaan, dan wel nadat de in het tweede lid gestelde termijn is verlopen, wordt het voorstel voor opiniërende behandeling op de agenda van de eerstvolgende raadsvergadering geplaatst. Als de schriftelijke oproep hiervoor reeds verzonden is wordt het voorstel op de agenda van de daaropvolgende raadsvergadering geplaatst. Na deze behandeling vindt de besluitvormende behandeling plaats.

Artikel 53. Collegevoorstel

1. Een collegevoorstel aan de raad dat vermeld staat op de voorlopige agenda van de raadsvergadering, wordt niet ingetrokken zonder toestemming van de raad.
2. Als de raad van oordeel is dat het nodig is een voorstel als bedoeld in het eerste lid voor advies terug te zenden aan het college, bepaalt de Agendacommissie in welke vergadering van de raad het voorstel opnieuw geagendeerd wordt.

Artikel 54. Interpellatie

1. Raadsleden dienen verzoeken tot het houden van een interpellatie schriftelijk in bij de voorzitter. Het verzoek bevat een duidelijke omschrijving van het onderwerp waarover inlichtingen worden verlangd en de te stellen vragen.
2. De voorzitter brengt de inhoud van het verzoek zo spoedig mogelijk ter kennis van de overige raadsleden en de wethouders.
3. Over verzoeken die ten minste twee werkdagen voor aanvang van een raadsvergadering zijn ingediend of in naar het oordeel van de voorzitter spoedeisende gevallen, wordt tijdens de eerstvolgende raadsvergadering gestemd. De raad bepaalt op welk tijdstip tijdens de raadsvergadering de interpellatie wordt gehouden.
4. Als regel geldt dat het college of de burgemeester in dezelfde vergadering de verlangde inlichtingen strekken.
5. De interpellant voert niet vaker dan tweemaal het woord. De overige raadsleden, de burgemeester en de wethouders niet vaker dan eenmaal, tenzij de raad hen hiertoe verlof geeft.

Artikel 55. Schriftelijke vragen

1. Raadsleden dienen schriftelijke vragen aan het college of de burgemeester in bij de griffier, waarbij wordt aangegeven of er een voorkeur voor schriftelijke of mondelinge beantwoording bestaat.
2. De griffier brengt de vragen zo spoedig mogelijk ter kennis van de overige raadsleden en het college of de burgemeester.
3. Schriftelijke beantwoording gebeurt zo spoedig mogelijk, waar mogelijk binnen 14 dagen en in ieder geval binnen 30 dagen nadat de vragen zijn ingediend, tenzij het college of de burgemeester de griffier gemotiveerd in kennis stelt dat dit onmogelijk is, waarbij tevens aangegeven wordt binnen welke termijn beantwoording zal plaatsvinden.
4. Schriftelijke antwoorden van het college of de burgemeester worden door de griffier op de LIST geplaatst.

Artikel 56. Inlichtingen

1. Raadsleden dienen verzoeken tot inlichtingen als bedoeld in de artikelen 169, derde lid, en 180, derde lid, van de wet schriftelijk in bij de griffier.
2. De griffier brengt de inhoud van het verzoek zo spoedig mogelijk ter kennis van de overige raadsleden en het college of de burgemeester.
3. De verlangde inlichtingen worden zo spoedig mogelijk aan de raad verschaft, waar mogelijk binnen veertien dagen en in ieder geval binnen dertig dagen nadat de inlichtingen zijn gevraagd, tenzij het college of de burgemeester de griffier gemotiveerd in kennis stelt dat dit onmogelijk is, waarbij tevens aangegeven wordt binnen welke termijn de inlichtingen zullen worden verstrekt.

Artikel 57. Vragenhalfuur

1. Na de opening van It Debat of It Beslút en het vaststellen van de agenda is er een vragenhalfuur.
2. Het karakter van de vragen dient informatie-uitwisselend te zijn.
3. Het lid dat tijdens het vragenhalfuur vragen wil stellen, meldt dit onder aanduiding van het onderwerp en een korte toelichting zo mogelijk ten minste twee werkdagen voor aanvang van de vergadering bij de voorzitter en de griffier.
4. Ingeval van een vraag die twee werkdagen voor de aanvang van de raadsvergadering is ingediend, zal direct na het stellen van de vraag mondeling antwoord worden gegeven.
5. Ingeval van een vraag die later dan wel tijdens het vragenhalfuur zonder voorafgaande schriftelijke indiening wordt gesteld, zal zo mogelijk direct antwoord gegeven worden. Indien directe beantwoording niet mogelijk is, zal in ieder geval binnen twee werkdagen schriftelijk antwoord gegeven worden aan de vragensteller en de andere leden.
6. De voorzitter kan weigeren een onderwerp tijdens het vragenhalfuur aan de orde te stellen indien hij het onderwerp niet voldoende nauwkeurig acht aangegeven, het onderwerp niet voldoet aan de uitgangspunten genoemd in lid 2, of indien het onderwerp in de raadsvergadering van die dag aan de orde komt.
7. De voorzitter bepaalt de volgorde, waarin aangemelde onderwerpen tijdens het vragenhalfuur aan de orde worden gesteld.
8. De voorzitter bepaalt per onderwerp de spreektijd voor de vragensteller(s), voor het college en voor de overige leden.
9. Per onderwerp wordt aan de vragensteller het woord verleend om één of meer vragen aan het college te stellen en een toelichting daarop te geven.
10. Na de beantwoording door het college informeert de voorzitter of de vragensteller voldoende duidelijk antwoord heeft gekregen. Als dat niet het geval is, geeft de voorzitter opnieuw het woord aan het college om duidelijk antwoord te geven.

11. Na de beantwoording zoals omschreven in lid 10 door het college krijgt de vragensteller desgewenst het woord om in één termijn aanvullende vragen te stellen.
12. Tijdens het vragenhalfuur worden geen interrupties toegelaten.

Artikel 58. Recht van onderzoek

1. De raad kan op grond van artikel 155a Gemeentewet op voorstel van een lid een onderzoek instellen naar het door het college of de burgemeester gevoerde bestuur.
2. Het besluit tot het instellen van een onderzoek omvat een omschrijving van het onderwerp van onderzoek alsmede een toelichting. Deze omschrijving kan hangende het onderzoek door de raad worden gewijzigd.
3. Het onderzoek wordt uitgevoerd door een door de raad in te stellen onderzoekscommissie. De commissie heeft ten minste drie leden en bestaat uitsluitend uit raadsleden. De raad stelt de samenstelling en werkwijze van de commissie vast.
4. Bij de samenstelling van de commissie zorgt de raad voor een evenredige vertegenwoordiging van de in de raad vertegenwoordigde groeperingen.
5. De commissie wordt ondersteund door de griffier.

Artikel 59. Spoedvergadering

1. Een spoedvergadering wordt gehouden als een verzoek daartoe door tenminste vijf leden wordt ondersteund.
2. Een verzoek tot het houden van een spoedvergadering wordt schriftelijk of per e-mail ingediend bij de voorzitter en griffier met opgave van het onderwerp van het debat.
3. De voorzitter bepaalt de dag waarop de spoedvergadering wordt gehouden.
4. De aanvraag voor een spoeddebat beslaat in de regel maximaal één pagina tekst, waarin nader duiding wordt gegeven van het te behandelen onderwerp en de richtinggevende vragen zodat eenieder zich op het debat kan voorbereiden.

Hoofdstuk 4. Werkvormen

Artikel 60a. Omschrijving werkvormen

1. Naast de informerende behandelingen tijdens de raadsvergadering kent de raad de volgende werkvormen:
 - a. Rûntepetear: voor onderwerpen met een betekenis voor de Mienskip;
 - b. Ynformaasjejûn: voor avonden met een informeren karakter;
 - c. Miening fan de Mienskip; voor onderwerpen waarvoor informatie vanuit de Mienskip van belang is.
 - d. Iepen Poadium: voor beantwoording technische vragen en geven presentaties door de ambtelijke organisatie ten behoeve van de raad en de Mienskip. Ook is het mogelijk technisch informerende vragen aan portefeuillehouder te stellen.
2. De Agendacommissie plant de werkvormen van de raad in.
3. De werkvormen van de raad worden onder zorg van de griffie georganiseerd.
4. De werkvormen zijn openbaar.
5. Voor de werkvormen worden de raadsleden en de burgerleden uitgenodigd, de fracties bepalen zelf wie zij afvaardigen voor een rol als deelnemer aan de werkvormen.

Artikel 60b. Iepen Poadium

1. Het Iepen Poadium (IP) is een commissievergadering ex artikel 82 Gemeentewet, waar de technische én politiek informerende fase plaatsvindt. Het politieke debat in de raad wordt voorbereid, de besluitvorming vindt echter plaats in de raadsvergadering.
2. De leden van het IP, dit kunnen raadsleden en/of burgerleden zijn, kunnen technische informerende vragen stellen aan de ambtenaar of vragen om een presentatie. Het is ook mogelijk politiek informerende vragen te stellen aan de portefeuillehouder.
3. Het IP heeft een rol in het eventueel bijstellen van de vergaderstatus van een stuk. De agendacommissie stelt de agenda vast.

De volgende keuzes kunnen worden gemaakt in het IP:

 - Het stuk kan door naar **It Debat**.
 - Het stuk kan door naar **It Beslút**.
 - Omdat alle voorstellen in deze werkwijze voor het IP worden geagendeerd kan er ook in het IP worden geconcludeerd of besluitvorming als **bespreekstuk of hamerstuk** kan plaatsvinden. Wanneer één raadslid of burgerlid aangeeft een onderwerp als bespreekstuk te willen behandelen, dan is dat leidend. Wordt de status hamerstuk toegekend dan wordt daarmee aangegeven dat er geen nader debat noodzakelijk is. Raadsleden houden de mogelijkheid om moties of amendementen in te dienen.

- Het stuk is niet gereed voor de door college voorgestelde vervolgstap maar wordt gemotiveerd **retour** gestuurd naar het college, waarna een **gewijzigd stuk** later opnieuw op route kan worden gebracht.
 - Het stuk is niet gereed voor de volgende stap maar het IP heeft **meer informatie van bijvoorbeeld de mienskip of instanties** nodig. Hiertoe kan een **werkvorm** uit het RVO worden ingezet. De raad gaat (organisatie griffie i.s.m. met ambtelijke organisatie) dit zelf oppakken. Een stuk kan niet op verzoek van één persoon retour worden gestuurd, dit is aan de raad voorbehouden, bijvoorbeeld door middel van een ordevoorstel bij de raadsvergadering
4. Er kunnen twee parallelle sessies van de IP's plaatsvinden: **IP Sociaal Domein en IP Ruimtelijk Domein**. Voor de onderwerpen die zich lastig laten indelen in deze verdeling wordt per agenda gekeken welk IP daarvoor het meest geschikt is. Beide IP's starten vanaf 19.30 uur in de raadzaal en de publiekshal.
 5. De voorzitter van het Iepen Poadium zorgt voor de handhaving van de orde tijdens de vergadering en is bevoegd, wanneer die orde op enigerlei wijze door een toehoorder wordt verstoord, deze toehoorder, en zo nodig andere toehoorders, te doen vertrekken. Artikel 26 van de Gemeentewet is van overeenkomstige toepassing op vergaderingen van het Iepen Poadium.

Hoofdstuk 5. Lidmaatschap van andere organisaties

Artikel 61. Verslag en verantwoording

1. Een lid van de raad, een wethouder, de burgemeester of de secretaris, die door de gemeenteraad is aangewezen tot lid van het algemeen bestuur van een openbaar lichaam of van een ander gemeenschappelijk orgaan, ingesteld op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen, heeft het recht om bij het agendapunt mededelingen verslag te doen over zaken die in het algemeen bestuur als bedoeld aan de orde zijn.
2. Ieder lid van de raad kan aan een persoon als bedoeld in het eerste lid, schriftelijke vragen stellen. De regels voor het stellen van schriftelijke vragen, vastgesteld in artikel 56, zijn van overeenkomstige toepassing.
3. Wanneer een lid van de raad een persoon als bedoeld in het eerste lid ter verantwoording wenst te roepen over zijn wijze van functioneren als zodanig, besluit de raad over het toestaan daarvan. De regels voor het vragen van inlichtingen, vastgesteld in artikel 57, zijn van overeenkomstige toepassing.
4. Dit artikel is van overeenkomstige toepassing op andere organisaties of instituties, waarin de raad één van zijn leden, een wethouder, de burgemeester of de secretaris heeft benoemd.

Hoofdstuk 6. Slotbepalingen

Artikel 62. Uitleg reglement

In gevallen waarin dit reglement niet voorziet of bij twijfel omtrent de toepassing van het reglement, beslist de raad op voorstel van de voorzitter.

Artikel 63. Intrekking oude reglement

Het 'Reglement van Orde voor vergaderingen en andere werkzaamheden van de raad Tytsjerksteradiel 2026' wordt ingetrokken.

Artikel 64. Inwerkingtreding en citeertitel

1. Dit reglement treedt in werking op de dag na bekendmaking.
2. Dit reglement wordt aangehaald als: 'Reglement van Orde voor vergaderingen en andere werkzaamheden van de raad Tytsjerksteradiel 2026, versie april'.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Tytsjerksteradiel van 23 april 2026.

*De griffier,
Mevr. mr. A. Dam*

*De voorzitter,
Dhr. mr. K.A. Breuker*

Bijlage 1 – Toelichting Reglement van Orde gemeenteraad 2023

Artikelsgewijs

Artikel 1. Begripsbepalingen

In artikel 1 worden een aantal begrippen uit dit reglement van orde gedefinieerd. Deze spreken groten-deels voor zich. Voor wat betreft het begrip 'voorzitter' zij nog vermeld dat de burgemeester voorzitter is van de raad. Artikel 9 van de Gemeentewet (hierna: wet) schrijft dit dwingend voor. In artikel 77, eerste lid, van de wet is bepaald dat het langstzittende raadslid het raadsvoorzitterschap waarneemt bij verhindering of ontstentenis van de burgemeester. Als twee raadsleden even lang zitting hebben, is de oudste in jaren degene die het raadsvoorzitterschap waarneemt. Daarnaast heeft de raad altijd de mogelijkheid zelf te kiezen voor een andere waarnemer. De burgemeester heeft het recht op grond van artikel 21 van de wet in de vergadering aan de beraadslaging deel te nemen. Als voorzitter zorgt hij onder andere voor de handhaving van de orde in de vergadering.

Artikel 2. Het Presidium

Het Presidium heeft voornamelijk een algemeen adviserende rol (aanbevelingen aan de raad inzake de organisatie en het functioneren van de raad).

Het Presidium als zodanig kan niet ook optreden als werkgeverscommissie. De werkgeverscommissie, ingesteld op basis van artikel 83 van de wet, bestaat immers enkel uit raadsleden (en dus niet, zoals het Presidium, ook de voorzitter van de raad). Het Presidium heeft voornamelijk een procedurele rol zoals hierboven aangegeven. In de VNG handreiking 'De (rechts)positie van de griffie(r) in het decentrale bestuur' is een modelbesluit voor het instellen van een werkgeverscommissie opgenomen.

Het is van belang dat in het Presidium elke partij een stem heeft die even zwaar weegt. Op deze wijze wordt de positie van minderheidsfracties in een dualistisch stelsel versterkt. Tevens kan dit de betrokkenheid van alle fracties bij de raadsvergaderingen vergroten.

De griffier is bij elke vergadering van het Presidium aanwezig (artikel 4, eerste lid), omdat de griffier voor de ondersteuning van de raad zorgt. Hij/zij moet weten hoe de agenda eruit komt te zien en welke punten besproken gaan worden. De burgemeester is als adviseur aanwezig bij de vergaderingen van het Presidium.

Artikel 3. De Agendacommissie en het vaststellen van vergaderingen

De Agendacommissie vervult een belangrijke (coördinerende) rol bij de agendering van zaken in de werkvormen en de raad. De Agendacommissie heeft het overzicht van alle onderwerpen waar de raad zich mee bezig houdt en zorgt voor de planning. In veel gemeenten wordt gewerkt met jaaroverzichten waarbij specifieke vergaderingen lang van tevoren bekend zijn. Denk hierbij aan de begroting en jaarrekening.

In het geval een gemeente deelneemt in een gemeenschappelijke regeling is in deze regeling opgenomen hoe de raad geïnformeerd wordt door de vertegenwoordiger van de gemeente in de gemeenschappelijke regeling en hoe verantwoording wordt afgelegd (artikelen 16 t/m 19 van de Wet gemeenschappelijke regelingen). Van belang is dat de Agendacommissie de vergadercyclus van deze besturen kent. Het kan nodig zijn dat de raad voorafgaand aan een vergadering van het bestuur van de gemeenschappelijke regeling de gemeentelijke vertegenwoordiger informatie of opvattingen wil meegeven. Ook de begrotingscyclus van de gemeenschappelijke regeling is relevant voor de Agendacommissie zodat de raad tijdig noodzakelijke informatie kan leveren. Het is aan de Agendacommissie om de planning in te vullen maar ook om deze te bewaken.

Hetzelfde geldt met betrekking tot andere organisaties waar de gemeente mogelijk in vertegenwoordigd is (stichtingen, vennootschappen). Ook deze vergadercycli kunnen voor een Agendacommissie aanleiding zijn om deze te agenderen voor een raads- of commissievergadering, zodat er informatie uitgewisseld kan worden tussen de vertegenwoordiger van de gemeente en de raad.

De commissie stelt de agenda's van de werkvormen en de raad voorlopig vast. De definitieve vaststelling van de agenda van de raad geschiedt bij de aanvang van de betreffende vergadering. Ingevolge artikel 17 van de wet vergadert de raad zo vaak hij daartoe heeft besloten en voorts indien de burgemeester het nodig oordeelt of indien ten minste een vijfde van het aantal leden van de raad schriftelijk met opgave van redenen daarom vraagt. De voorzitter pleegt in het bepalen van een andere dag en ander aanvangsuur zoveel mogelijk overleg met de Agendacommissie. Op deze wijze houdt de Agendacommissie ook bij vergaderingen die niet op het gebruikelijke tijdstip plaatsvinden, invloed op de datum, het tijdstip en de plaats van de vergadering. Het wijzigen van het aanvangsuur is van gemeenschappelijk belang, omdat het merendeel van de raadsleden het raadslidmaatschap combineert met een andere (on)betaalde functie.

Artikel 5. De griffier

De raad is verplicht een griffier te benoemen (artikelen 100 en 107 van de wet). De griffier is in eerste instantie verantwoordelijk voor de bijstand aan de raad. Hij/zij is in principe in elke vergadering van de raad aanwezig (eerste lid). De wet eist dat de raad de vervanging van de griffier regelt (artikel 107d, eerste lid, van de wet). In het tweede lid is daarover een bepaling opgenomen. In verband met artikel 22 van de wet (verschoningsrecht) is in het derde lid een bepaling opgenomen met betrekking tot het deelnemen van de griffier aan de beraadslaging.

Artikel 7. Commissies en klankbordgroepen

Aan het begin van de raadsperiode wordt de bezetting van een aantal commissies en klankbordgroepen door de raad vastgesteld. Taken en bevoegdheden zijn bij afzonderlijke raadsverordening vastgelegd. De commissies zijn vooral (raads-) intern gericht op het voorbereiden van thema's. De klankbordgroepen zijn er vooral op gericht om met college te klankborden over actuele thema's. In de individuele verordeningen ligt duidelijk vast welke status er op grond van artikel 82, 83 of 84 Gemeentewet dient te worden toegekend.

Artikel 7a. Samenspel-werkvormen

Na de totstandkoming van het raadsprogramma en het daaropvolgende uitvoeringsprogramma bleek er behoefte te zijn aan een werkvorm, waarbij het samenspel tussen gemeenteraad, college en het managementteam meer ruimte kan krijgen. Dit kan gaan om een gedachtewisseling met de portefeuillehouder, extra technische informatie voor fractiespecialisten of werksessies waarbij eventueel informatie kan worden gedeeld die nog niet openbaar is. Dit betreft bij voorkeur onderwerpen uit het raadsprogramma. Een belangrijk aandachtspunt vanuit democratisch oogpunt blijft het openbaar en controleerbaar opereren als openbaar bestuur. Om die reden wordt deze werkvorm opgenomen in het RvO en zijn er een aantal waarborgen hieromtrent opgenomen in het artikel. De daadwerkelijk inhoudelijk oordeelsvorming (en besluitvorming) vindt uiteindelijk plaats in de openbare raadsvergadering.

Artikel 8. Burgerleden

Elke fractie kan 2 burgerleden aanwijzen. Deze leden worden benoemd en beëdigd door de raad. De burgerleden tekenen een geheimhoudingsverklaring. Er is afgesproken dat burgerleden op de meest recente kieslijst moeten hebben gestaan. Als de raadsperiode halverwege is, is de eis van de vermelding op de kieslijst niet meer leidend, dan vindt er echter nog wel toetsing aan het woonplaatsvereiste plaats. Omdat burgerleden zijn beëdigd en een geheimhoudingsverklaring hebben ondertekend worden zij ook uitgenodigd voor technische voorlichtingen welke in beslotenheid plaatsvinden. Een burgerlid heeft vanzelfsprekend geen rol in raadsvergaderingen.

Artikel 9. Onderzoek geloofsbrieven en beëdiging raadsleden

Met de geloofsbrief geeft de voorzitter van het centraal stembureau aan de benoemde kennis van zijn benoeming (artikel V 1 van de Kieswet). Voor dit benoemingsbesluit is bij ministeriële regeling een model vastgesteld. De benoemde meldt schriftelijk aan de raad of hij de benoeming aanneemt (artikel V 2 van de Kieswet). Tegelijk met de mededeling dat hij zijn benoeming aanneemt legt hij aan de raad stukken over waaruit blijkt dat de benoemde voldoet aan de eisen om als lid van de raad toegelaten te worden. Dit omvat de volgende stukken: een ondertekende verklaring met de openbare betrekkingen die hij bekleedt, een uittreksel uit de basisregistratie personen met zijn woonplaats, geboorteplaats en -datum en (indien niet-Nederlander) stukken waaruit blijkt dat hij voldoet aan de vereisten van artikel 10, tweede lid, van de wet (artikel V 3 van de Kieswet). Het onderzoek van de geloofsbrieven en de beslissing over de toelating moeten in een openbare vergadering gebeuren. Bij het onderzoek zal ook de gedragscode (artikel 15, derde lid, van de wet) betrokken worden. In deze code zijn onder meer bepalingen opgenomen over al dan niet toegestane nevenfuncties. De commissie die de geloofsbrieven onderzoekt brengt verslag uit. Dit kan zowel mondeling als schriftelijk.

Ingevolge artikel V 4 van de Kieswet beslist de raad over de toelating van zijn leden. Daarbij is er een verschil in de procedure bij de samenstelling van een nieuwe raad of bij de vervulling van een tussentijdse vacature. Na de raadsverkiezingen beslist de raad in oude samenstelling in zijn laatste vergadering over de toelating van de nieuw gekozen leden. Met ingang van 00:00 uur de volgende dag treedt de nieuwe raad aan (artikel 18 van de wet en artikel C 4, tweede lid, van de Kieswet).

Eerste en tweede lid

De formulering van het eerste lid benadrukt dat de raad en niet de voorzitter een commissie instelt, die het zogenaamde geloofsbrievenonderzoek verricht nadat de voorzitter van het centraal stembureau nieuwe leden heeft benoemd.

Derde lid

Het onderzoek van het proces-verbaal (onderzoek naar het verloop van de verkiezing of de vaststelling van de uitslag) gebeurt door de oude raad vlak voor de eerste samenkomst van de nieuwe raad na de gemeenteraadsverkiezingen. Het onderzoek van het proces-verbaal strekt zich niet uit tot de geldigheid van de kandidatenlijsten.

Het derde lid ziet op de specifieke taak die de raad heeft na de raadsverkiezingen. Na de gemeenteraadsverkiezingen heeft de commissie voor het geloofsbrievenonderzoek een extra taak, zij adviseert de raad ook over het verloop van de verkiezingen (of dit op wettige wijze is gebeurd) en het vaststellen van de uitslag (of deze juist is vastgesteld). Zij doet dit op basis van het proces-verbaal van het centraal stembureau. De raad dient op basis van dit advies een besluit te nemen over het verloop van de verkiezingen en de vaststelling van de uitslag. Dit besluit is van belang omdat de raad de bevoegdheid heeft om te besluiten tot het hertellen van de stemmen en zelfs de bevoegdheid om te besluiten tot een herstemming, beide eventueel in een deel van de gemeente bij een aantal specifieke stembureaus. Het proces-verbaal vormt de aanleiding tot een besluit tot hertelling of herstemming. Dit dient concrete aanwijzingen te bevatten waarop de raad een dergelijk besluit kan baseren. Op 28 februari 2014 heeft de minister van BZK een circulaire uitgebracht waarin toegelicht wordt wanneer de raad gebruik kan maken van deze bevoegdheid (Gemeenteraadverkiezingen: hertellingen, kenmerk 2014-0000116196, 28 februari 2014, Ministerie van BZK. Zie: https://vng.nl/files/vng/publicatie_bijlagen/2014/20140319-hertelling-gemraadsverk-bzk2014-0000116196.pdf)

In deze circulaire wordt onder meer uiteengezet wanneer de raad tot hertelling kan besluiten. Het ligt niet voor de hand dat besloten wordt tot een hertelling waarvan tevoren duidelijk is dat deze niet tot een andere samenstelling in de raad kan leiden. Ook een verschil in zetels tussen de voorlopige uitslag en de definitieve uitslag is geen reden om over te gaan tot hertelling.

Vierde en vijfde lid

Na een raadsverkiezing kunnen de toegelaten raadsleden op de eerste vergadering van de raad in nieuwe samenstelling als bedoeld in artikel 18 van de wet de eed of verklaring en belofte afleggen. De voorzitter zal hen hiervoor oproepen (vierde lid).

Bij tussentijdse vacaturevervulling kan de eed of verklaring en belofte aansluitend aan de beslissing van de raad over de toelating van het betrokken raadslid plaatsvinden (vijfde lid). De tekst van de eed of verklaring en belofte die een raadslid bij het aanvaarden van het raadslidmaatschap moet afleggen, is in artikel 14 van de wet vastgelegd.

Artikel 10. Benoeming wethouders

Dit artikel geeft invulling aan een leemte in de wet. Uit de Kieswet vloeit het geloofsbrievenonderzoek van raadsleden voort. Aangezien de wethouder geen gekozen volksvertegenwoordiger is, is hierover niets in de Kieswet geregeld. De wet geeft wel aan welke formele eisen gesteld worden aan een wethouder maar niet op welk moment deze getoetst worden.

De volgende werkwijze hebben we rondom het geloofsbrievenonderzoek afgesproken.

Samenstelling: De commissie, bestaande uit drie raadsleden, wordt ingesteld door de raad, op voordracht van het Presidium.

Taak: De commissie brengt advies uit over de benoembaarheid van de kandidaat wethouder. Daarvoor stelt de commissie vast of de kandidaat voldoet aan de bepalingen zoals opgenomen in de gemeentewet. De commissie toetst daarbij:

1. De benoembaarheidsvereisten (artikelen 35, 36a, 10 en 41a Gemeentewet)
2. Nevenfuncties (artikelen 41b en 12) Gemeentewet
3. Onverenigbare functies (artikel 36b Gemeentewet)
4. Onverenigbare of verboden handelingen (artikelen 41c, 15 en 46 Gemeentewet)
5. Of er beheersmaatregelen van toepassing zijn en of deze zich verhouden tot de portefeuilleverdeling.

Brondocumenten:

1. Een uitgebreid CV
2. Inlichtingen basisregistratie personen
3. Ingevuld formulier melding en registratie nevenfuncties
4. VOG
5. Rapport integriteitsscan
6. Opgave van Eigen financiële belangen en financiële belangen van eerstegraads familieleden, waaronder:
 - a. Bezit van een eigen onderneming
 - b. Relevant aandelenbezit, zoals bezit van aandelen in een onderneming gelieerd aan de gemeente of een aanmerkelijk belang in een onderneming (d.w.z. bezit van meer dan 5% van de aandelen);
 - c. Vastgoedbezit binnen de gemeente en/of met een commercieel karakter;
 - d. Grondbezit binnen de gemeente en/of met een commercieel karakter;

7. Ondertekende gedragscode voor burgemeester en wethouders van de gemeente;
8. Advies van burgemeester vanuit wettelijke taak rond aanstelling en integriteitsbewaking van gemeentebestuur;
9. Opgave strafrechtelijke veroordelingen;
10. Eerder afgeronde en/of nog lopende juridische geschillen waarin de kandidaat partij is.
11. Overzicht van de portefeuilleverdeling
12. Een opgave van alle overige informatie die relevant is.

Werkwijze

De commissie komt zo vaak bijeen als zij zelf noodzakelijk acht. De commissie kan nadere inlichtingen vragen aan de voorgedragen persoon. Verder kan de commissie vragen stellen over de integriteitsscan aan de opsteller van deze scan.

Terugkoppeling bevindingen:

De commissie deelt haar conclusie schriftelijk met de raad en verklaart of er al dan geen belemmeringen zijn om de kandidaat te benoemen. De raad neemt het besluit.

De kandidaat-wethouders worden in opdracht van de burgemeester voor aanvang van iedere ambts-termijn aan een integriteitstoets worden onderworpen. Dit geldt eveneens voor de wethouders welke opgaan voor een tweede termijn.

Dit artikel is ook van toepassing als er geen wethouder van buiten maar uit de raad wordt benoemd. De incompatibiliteiten en nevenfuncties dienen dan immers opnieuw beoordeeld te worden. Een raadslid dat benoemd wordt tot wethouder mag raadslid blijven totdat de geloofsbrieven van zijn opvolger zijn goedgekeurd (artikel 36b, tweede lid, van de wet).

Artikel 11. Fracties

Eerste en tweede lid

De Kieswet en de wet kennen het begrip fractie niet. In artikel 33, tweede lid, van de wet wordt wel uitgegaan van het bestaan van in de raad vertegenwoordigde groeperingen (recht op fractieondersteuning). Vanaf de aanvang van de eerste zitting van de nieuwe raad na de verkiezingen, worden de leden die op dezelfde lijst hebben gestaan als één fractie beschouwd. Is onder een lijstnummer slechts één lid verkozen, dan wordt dit lid als een afzonderlijke fractie beschouwd (eerste lid). De fractie gebruikt in de vergadering van de raad de aanduiding die zij boven de kandidatenlijst had staan. Op deze wijze is de relatie tussen de fractie in de raad en de fractie op de kandidatenlijst voor de burger duidelijk. Het kan echter voorkomen dat een fractie geen aanduiding boven de kandidatenlijst heeft staan. In een dergelijk geval deelt de fractie in de eerste vergadering de aanduiding mee (tweede lid).

Vierde lid

In de loop van een zittingsperiode kan het voorkomen dat leden de raad verlaten. In een dergelijk geval vindt er een verandering in de samenstelling van de fractie plaats. Als dit het geval is, deelt de fractie dit aan de voorzitter mede (vierde lid). Het is ook mogelijk dat een raadslid zijn lidmaatschap niet opzegt maar uit een fractie stapt.

Hij kan als zelfstandige fractie verdergaan of zich aansluiten bij een bestaande fractie. Ook andere wijzigingen zijn mogelijk, bijvoorbeeld een fusie van twee fracties. Een andere (tijdelijke) wisseling in een fractie kan het gevolg zijn van ziekte of zwangerschap van een raadslid. Voor deze gevallen is in de Kieswet een vervangingsregeling opgenomen.

Uitgangspunt van ons kiesstelsel is dat volksvertegenwoordigers op persoonlijke titel worden verkozen en benoemd. Dit uitgangspunt is gebaseerd op artikel 27 van de wet en artikel 129 van de Grondwet, waarin is bepaald dat elk bindend mandaat van een lid van de raad nietig is. De volksvertegenwoordiger handelt naar eigen overtuiging en is bij stemmingen niet gebonden aan een lastgeving. Geen andere persoon of instantie kan hem rechtens bindende instructies opleggen met betrekking tot zijn stemgedrag. Het is de individuele volksvertegenwoordiger die een mandaat van de kiezer heeft gekregen. De volksvertegenwoordiger heeft daardoor ook de mogelijkheid om tussentijds van fractie te veranderen of zelfstandig verder te gaan.

Ook de Kieswet gaat niet uit van politieke partijen. Een zetel 'hoort' dan ook niet bij een partij, maar is verbonden aan de volksvertegenwoordiger die daardoor ook de mogelijkheid heeft om tussentijds van fractie te veranderen of zelfstandig verder te gaan. Ook kan een fractie besluiten om haar naam te veranderen. Dit staat de fractie vrij om te doen. Op grond van deze bepalingen heeft de raad geen zeggenschap over wijzigingen in de samenstelling, fusies en splitsingen van fracties en de naamvoering. De raad kan hier dus geen besluit over nemen. Een mededeling aan de voorzitter van de raad is voldoende. De raad is gehouden met ingang van de eerstvolgende vergadering nadat hiervan mededeling is gedaan rekening te houden met de nieuwe situatie.

Dit betekent ook dat:

- kandidaten die van een kandidatenlijst deel uitmaken en binnen die lijst/partij een onderlinge schriftelijke (en soms notariële) afspraak maken, bijvoorbeeld dat men onder bepaalde voorwaarden zal afzien van aanvaarding van het raadslidmaatschap, zich dienen te realiseren dat dergelijke afspraken nietig zijn vanwege strijd met de wet en de Kieswet;
- personen die tussentijds van partij veranderen hun raadslidmaatschap niet verliezen;
- als men uit een partij stapt en als eigen partij verder gaat, de verlatende partij geen middelen heeft om het raadslid uit de raad te weren.

Fractieafplitsing en het ontstaan van een nieuwe fractie kan diverse praktische gevolgen hebben. Te denken valt aan: fractievergoedingen en -faciliteiten, fractievoorzitterschap dan wel vertegenwoordiging in het Presidium, zo nodig andere zitplaatsen in de raadszaal, bezetting in raadscommissies en eventueel de bezetting in raadscommissies door burgerradsleden.

Als moet worden voorzien in de vacature van een raadslid dat zich heeft afgesplitst, wordt teruggegrepen op de lijst waarop betrokkene oorspronkelijk was gekozen (artikel P 19 van de Kieswet).

Vijfde lid

De naam van de fractie dient getoetst te worden aan de afwijzingsgronden uit artikel G 3, vierde lid, van de Kieswet. Dit is een logische voorwaarde; als een politieke groepering zich voor het eerst wil laten registreren gebeurt dit ook. Op grond van artikel G 3, vierde lid, van de Kieswet wordt de naam van de nieuwe fractie onder meer geweigerd als deze in strijd is met de openbare orde of als deze overeenkomt met of erg lijkt op de naam van een politieke groepering die al geregistreerd is voor de Tweede Kamer- of Statenverkiezingen, én daardoor verwarring te duchten is. Voor het overige is de nieuwe fractie vrij in het kiezen van een naam.

Artikel 13/14. Oproep en agenda

In artikel 19, eerste lid, van de wet is bepaald dat de burgemeester de leden van de raad schriftelijk uitnodigt voor de vergadering.

De Agendacommissie bepaalt hoe de voorlopige agenda er uit ziet. Het eerste lid stelt verplicht dat de voorzitter een vastgesteld aantal dagen vóór een vergadering de leden een schriftelijke oproep, waarin de vergadering wordt aangekondigd, en de voorlopige agenda met de daarbij behorende stukken stuurt. De raad van Tytsjerksteradiel kiest ervoor dat de oproep en stukken digitaal verstuurd worden. De oproep vermeldt de dag, het tijdstip en de plaats van de vergadering.

In het eerste lid gaat het om een voorlopige agenda. In de dagelijkse praktijk van de gemeente zal het niet altijd mogelijk zijn om ruim voor de vergadering een agenda op te stellen, die ook zicht heeft op de actualiteiten. In een dergelijke situatie kan de voorzitter na het verzenden van de schriftelijke oproep zo nodig een aanvullende agenda en stukken rondsturen (tweede lid).

Als omtrent stukken op grond van artikel 25, eerste of tweede lid, van de wet geheimhouding is opgelegd, blijven deze stukken in afwijking van het eerste en tweede lid onder berusting van de griffier en verleent deze de raadsleden op verzoek inzage (derde lid juncto artikel 9, derde lid). Van geheimhouding wordt melding gemaakt op de stukken.

Het vierde lid heeft tot doel om de raad een actievere rol te geven in de opstelling van de raadsagenda. Enerzijds kunnen individuele raadsleden via de Agendacommissie onderwerpen voor de agenda voordragen. Anderzijds kunnen zij echter ook bij aanvang van de raadsvergadering een voorstel doen om onderwerpen aan de agenda toe te voegen of van de agenda af te voeren. Daarmee kan het individuele raadslid in ieder geval op twee momenten invloed uitoefenen op de vaststelling van de agenda.

Indien er een voorstel wordt gedaan om de agenda aan te passen, bijvoorbeeld het doorschuiven van een agendapunt naar de volgende raadsvergadering, en de stemmen staken, is artikel 32, vierde lid, van de wet logischerwijs niet van toepassing en geldt artikel 32, vijfde lid, van de wet.

Artikel 15. Ter inzage leggen van stukken

Geïnteresseerden moeten de mogelijkheid hebben om stukken in te zien. Daarom worden alle stukken gelijktijdig met het verzenden van de digitale oproep ter inzage aangeboden (eerste lid).

Stukken worden op digitale wijze ter inzage gelegd. Dit gaat via een digitaal raadsinformatiesysteem of door plaatsing op de gemeentesite.

Een stuk is een 'document' in de zin van de Wet open overheid (hierna: Woo). Een 'document' houdt in: een bij een bestuursorgaan berustend stuk of ander materiaal dat gegevens bevat. Onder documenten vallen niet alleen de door de overheidsorganen gecreëerde stukken of ander materiaal. Ook alle van buiten komende stukken en ander voor overheidsorganen bestemd materiaal zoals agenda's, verslagen,

(concept)adviezen, al dan niet in digitale vorm, verkrijgen de status van 'document' in de zin van de Woo.

Onder de 'stukken' als bedoeld in het derde lid worden verstaan: geheime stukken, waaronder de zogenaamde 'achterliggende' stukken waarvan in raadsvoorstellen melding wordt gemaakt (ambtelijke adviezen, toelichtende nota's, etc.) en ten aanzien waarvan geheimhouding is opgelegd. Indien het gaat om geheime of vertrouwelijke stukken, waarop voorlopige geheimhouding is opgelegd door het bestuursorgaan dat het document aanbiedt aan de raad, dient dit duidelijk op het stuk te zijn aangegeven. Ook kan worden overwogen hiervan geen kopieën te laten maken, omdat het gevaar bestaat dat vaak gekopieerde stukken toch in de openbaarheid komen.

De griffier vervult de secretariaatsfunctie ten dienste van de raad. Daarom worden stukken die betrekking hebben op de agenda en de voorstellen van de raadsvergadering en die geheim moeten blijven besloten worden gedeeld met de raad. Op verzoek van de raadsleden kan de griffier inzage aan hen verlenen (derde lid).

Op grond van artikel 2:9 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) kunnen bestuursorganen gevestigd in de provincie Fryslân die niet tot de centrale overheid behoren, regels stellen over het gebruik van Friese taal in schriftelijke stukken. In 2001 is de Oardering Frysk door de gemeenteraad vastgesteld. Hierin is gekozen voor het principe van tweetaligheid. Dit betekent dat er een keuze wordt gemaakt voor het Fries of het Nederlands. De criteria voor de taalkeuze zijn opgenomen in de verordening. Van de stukken die in het Fries zijn opgesteld wordt op verzoek een vertaling geleverd. De verordening regelt wanneer voor de vertaling geen vergoeding is verschuldigd. De tarieven voor de vertaling zijn opgenomen in de legesverordening.

Artikel 16. Openbare kennisgeving

Met dit artikel wordt invulling gegeven aan het voorschrift van artikel 19, tweede lid, van de wet. Voor wat betreft de wijze van publicatie is aangesloten bij artikel 3:42, tweede lid van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb).

Artikel 17. Presentielijst

De verplichting tot het hebben van een presentielijst vloeit voort uit artikel 20 van de wet. In dit artikel wordt de procedure vastgelegd. De handtekeningen op de presentielijst zijn bedoeld om formeel vast te stellen dat het vergaderquorum bereikt is. De lijst kan niet dienen om het stemquorum vast te stellen; daarvoor geldt artikel 29 van de wet.

De griffier geeft de ambtelijke ondersteuning die de raad nodig heeft. Daarom zorgt hij voor het bijhouden van de presentielijst en stelt hij samen met de voorzitter deze vast en ondertekent deze (tweede lid). Deze ondertekening dient te waarborgen dat de lijst volledig is en het quorum aanwezig was.

Artikel 22 De vergadering

Of de raadsvergadering daadwerkelijk uit alle drie genoemde delen bestaat, is afhankelijk van de aangeleverde onderwerpen/agendapunten.

Artikel 23 Informerend deel

Bij informerend agendapunten staat de informatie-uitwisseling centraal. Van de raad wordt geen opinie of besluit gevraagd. Indien er behoefte bestaat om het onderwerp (wel) inhoudelijk te behandelen, kan het voor een volgende vergadering worden geagendeerd als opiniërend of besluitvormend punt.

Artikel 24 It Debat: Opiniërende vergadering

Deze raadsvergadering is voor onderwerpen, waarover oriënterend/discussiërend wordt gesproken (met inspraak), zonder dat tot een standpuntbepaling wordt gekomen. Het leiden van de opiniërende gedeelten van de vergaderingen zal andere eisen stellen aan de voorzittersrol. Het zal meer gaan om een echte discussieleider dan om een technisch voorzitter.

Artikel 25 It Beslút: Besluitvormende vergadering

Een verzoek van een raadslid na afloop van de tweede termijn om nog een korte reactie te geven, dient de voorzitter niet te honoreren.

Indien de raad van mening is, dat na de tweede termijn verdere beraadslaging nodig is, kan hij daartoe uitdrukkelijk besluiten.

De beraadslaging over een motie vindt niet plaats in afzonderlijke termijnen, maar gelijktijdig met de beraadslaging over het betreffende, aan de orde zijnde onderwerp.

Artikel 33. Deelname aan de beraadslaging door anderen

Deze bepaling is noodzakelijk in verband met de in artikel 22 van de wet geregelde immuniteit. Het is uiteraard ook mogelijk dat de raad bepaalt dat een bepaalde functionaris in bepaalde gevallen altijd aan de beraadslaging mag deelnemen.

De raad kan op grond van artikel 4, derde lid, bepalen dat de griffier deelneemt aan de beraadslagingen. De burgemeester en de wethouder(s) hebben het recht (het woord te voeren en) deel te nemen aan de beraadslagingen op grond van artikel 21, eerste en tweede lid, van de wet.

Artikel 34. Voorstellen van orde

De voorzitter legt aan de raad ter beslissing voor of er inderdaad sprake is van een voorstel van orde. Over een voorstel van orde wordt direct, zonder beraadslaging, besloten door de raad. Bij staken van stemmen is het voorstel niet aangenomen (omdat het ordevoorstel betrekking heeft op de lopende vergadering is artikel 32, vierde lid, van de wet hierop logischerwijs niet van toepassing). Een voorstel van orde betreft bijvoorbeeld het schorsen van de vergadering voor een pauze. Indien het gaat om een niet geagendeerd voorstel, dient de procedure van een initiatiefvoorstel gevolgd te worden (artikel 30 van de wet).

Artikel 35. Stemverklaring

De stemverklaring is het instrument voor een raadslid om, waar nodig, de inwoners en kiezers kort en krachtig het stemgedrag uit te leggen. Stemverklaringen mogen niet het karakter krijgen van een derde termijn, als laatste reactie op de vorige spreker. De stemverklaringen worden daarom gegeven na de stemming. Op die manier is duidelijker wat het doel van de stemverklaring is. Ook wordt voorkomen dat een stemverklaring onderdeel van het debat in eerste of tweede termijn wordt.

Artikel 36. Beslissing

De voorzitter kan de beraadslaging sluiten als hij vaststelt dat een onderwerp voldoende is toegelicht, tenzij de raad anders beslist (eerste lid). De voorzitter formuleert daarna de te nemen eindbeslissing (tweede lid). Indien geen stemming wordt gevraagd, is het voorstel aangenomen op grond van artikel 32, derde lid, van de wet.

Artikel 37. Stemming; procedure hoofdelijke stemming

Indien een raadslid te kennen geeft een hoofdelijke stemming te wensen, moet de stemming plaatsvinden (eerste lid). De raad heeft niet de bevoegdheid om van deze bepaling van artikel 32 van de wet af te wijken. Vraagt niemand stemming, dan wordt het voorstel geacht te zijn aangenomen (tweede lid). Wellicht ten overvloede wordt hierbij nog gewezen op artikel 209, tweede lid, van de wet, dat tot hoofdelijke stemming verplicht bij het aangaan van een verplichting voordat de begroting is goedgekeurd.

De regeling in het eerste deel van het tweede lid kan toepassing krijgen, indien de uitkomst van de stemming tevoren duidelijk is en slechts enkele raadsleden zouden tegenstemmen. Een raadslid kan zich alleen onthouden van deelname aan stemming op grond van artikel 28 van de wet. In alle andere gevallen is een raadslid verplicht stelling in te nemen en te stemmen. Stemmingen zijn in principe ook openbaar. Een volksvertegenwoordiger dient duidelijk te zijn in zijn of haar rol. Door de openbaarheid is het voor de achterban (kiezers) duidelijk hoe ze vertegenwoordigd worden.

In de Winsumuitspraak (ABRvS, 7 augustus 2002, uitspraak 200200897/1) is het hoger beroep op artikel 28 van de wet afgewezen, maar heeft de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (hierna: Afdeling) wel geconcludeerd dat het genomen besluit in strijd is met artikel 2:4 van de Awb omdat de schijn van belangenverstremgeling onvoldoende was vermeden. Naar aanleiding van deze uitspraak zijn er vragen gerezen over de mogelijke gevolgen voor stemprocedures en de verantwoordelijkheden in gemeenteraden.

In deze uitspraak geeft de Afdeling het rechtsbeginsel neergelegd in artikel 2:4 van de Awb voorrang boven hetgeen in artikel 28 van de wet is bepaald. Over de mogelijke gevolgen van de uitspraak adviseerde de toenmalige minister van BZK het volgende:

"de beslissing over stemonthouding dient voorbehouden te blijven aan het individuele raadslid; bij stemming heeft de raad geen optie dan te waarschuwen dat het te nemen besluit wel eens aanvechtbaar zou kunnen zijn in een bezwaarschriftprocedure of bij de bestuursrechter of in het kader van een spontane vernietiging door de Kroon (artikel 268 van de Gemeentewet); de raad kan in dergelijke gevallen een belangrijke rol spelen door in algemene zin te bespreken, individuele raadsleden door hun handelen de schijn van belangenverstremgeling kunnen wekken en hoe dat voorkomen kan worden (en dit bijvoorbeeld opnemen in de gedragscode); uiteraard is de gedragscode in juridische zin niet bindend, dit is tevens niet wenselijk."

Er is echter inmiddels vervolgjurisprudentie beschikbaar:

- In ABRvS 30 juni 2010, LJN BM9710LJN BM9710, AB 2010/310AB 2010/310 oordeelde de Afdeling dat in het midden kon blijven of twee raadsleden een persoonlijk belang hadden bij de vaststelling van een bestemmingsplan, omdat het bestemmingsplan met de grootst mogelijke meerderheid door de raad was vastgesteld. Zelfs indien zou worden vastgesteld dat de twee raadsleden een persoonlijk belang hadden bij de planvaststelling, hebben zij geen beslissende stem in de uitkomst gehad;
- In ABRvS 22 juni 2011, LJN BQ8863LJN BQ8863, AB 2011/261AB 2011/261 overwoog de Afdeling dat een raadslid dat woonde en werkte op een bedrijventerrein een persoonlijk belang had bij de vaststelling van een bestemmingsplan voor dat bedrijventerrein. De Afdeling oordeelde dat in strijd was gehandeld met art. 2:4artikel 2:4 van de Awb omdat naar derden de schijn is gewekt dat het persoonlijke belang van invloed is geweest op de besluitvorming. Daarbij speelde een rol dat het raadslid tijdens de vergadering van de raad veelvuldig het woord heeft gevoerd en namens zijn fractie een aantal amendementen heeft ingediend en voorgelezen die in feite tot gevolg hebben dat een gunstiger woon- en leefklimaat ontstaat ter hoogte van gronden van het betreffende raadslid. De Afdeling achtte niet van belang of het raadslid daadwerkelijk het oogmerk had te bewerkstelligen een plan ten gunste van zijn leefklimaat vast te stellen. Ook indien van de goede trouw van het raadslid kan worden uitgegaan, kan de schijn van belangenverstrengeling zijn gewekt. Ook het gegeven dat het raadslid niet bij alle amendementen een doorslaggevende stem heeft gehad leidt niet een ander oordeel, omdat gelet op het feit dat het raadslid veelvuldig het woord heeft gevoerd niet kan worden gesteld dat niet de schijn is gewekt dat hij invloed heeft gehad op de besluitvorming;
- In ABRvS 6 februari 2013, LJN BZ0796LJN BZ0796 preciseert de Afdeling haar hiervoor vermelde uitspraak van 22 juni 2011. In de zaak die tot de uitspraak van 6 februari 2013 heeft geleid ging het om een besluit van een gemeenteraad om een bestemmingsplan niet vast te stellen. Dat besluit was genomen met de kleinst mogelijke meerderheid, waarbij een raadslid die mogelijk belanghebbende in de zin van art. 1:2artikel 1:2 van de Awb was, tegen de vaststelling van het plan had gestemd. De Afdeling overwoog dat, in aanmerking genomen dat het hier gaat om besluitvorming door de gemeenteraad die een belangenafweging vergt waarbij politieke inzichten een belangrijke rol spelen, het in de rede ligt voor de invulling van het begrip 'persoonlijk belang' in art. 2:4 lid 2artikel 2:4, tweede lid, van de Awb aansluiting te zoeken bij art. 28 lid 1artikel 28, eerste lid, onder a, van de wet. Deze bepaling dient strikt te worden uitgelegd, nu daarbij het fundamentele recht van een raadslid om deel te nemen aan een stemming wordt ingeperkt. Uit artikel 2:4 van de Awb volgt dus — en de Afdeling preciseert hiermee haar (hiervoor vermelde) uitspraak van 22 juni 2011 — in het algemeen niet dat een persoon die deel uitmaakt van een democratisch gekozen bestuursorgaan zoals de gemeenteraad en die bij een besluit belanghebbende is als bedoeld in art. 1:2 lid 1artikel 1:2, eerste lid, van de Awb, zich zou moeten onthouden van deelname aan de besluitvorming. Dit zou afbreuk doen aan de taak en de fundamentele rechten van een gekozen volksvertegenwoordiger en daarmee aan het democratisch proces.

De Afdeling heeft in haar uitspraak van 6 februari 2013 in aanvulling op het voorgaande overwogen dat er zich evenwel bijkomende omstandigheden kunnen voordoen die maken dat de behartiging van het persoonlijk belang van een raadslid zodanig aan de orde is bij het onderwerp van de besluitvorming dat hij daaraan niet behoort deel te nemen. Weliswaar kan de gemeenteraad niet verhinderen dat een lid deelneemt aan de besluitvorming en aan stemmingen, maar deelname van een lid kan er bij aanwezigheid van zo'n persoonlijk belang wel toe leiden dat de bestuursrechter tot het oordeel moet komen dat het desbetreffende besluit is genomen in strijd met art. 2:4artikel 2:4 van de Awb. De conclusie dat het betrokken bestuursorgaan in strijd met deze bepaling een besluit heeft genomen, kan echter pas worden getrokken wanneer aannemelijk is dat het betrokken raadslid de besluitvorming daadwerkelijk heeft beïnvloed.

Bij staking van stemmen is het bepaalde in artikel 32 van de wet van toepassing. Indien de vergadering voltallig is, wordt het voorstel geacht te zijn verworpen. Is de vergadering niet voltallig, dan wordt het nemen van het besluit tot een volgende vergadering uitgesteld. Als ook dan de stemmen staken, wordt het voorstel geacht te zijn verworpen.

In gemeenten kan een digitaal stemsysteem gebruikt worden waarbij de openbaarheid gewaarborgd wordt doordat de naam van het raadslid gekoppeld wordt aan het voor of tegen. Dit is te lezen op een scherm, de afdruk ervan wordt meegenomen in de verslaglegging. Deze manier van stemmen is mogelijk op grond van de wet.

In het vierde lid wordt ingegaan op de procedure van hoofdelijke stemming. Praktisch gezien verdient het aanbeveling de volgorde van stemmen te bepalen aan het begin van de vergadering; deze volgorde geldt dan voor de gehele vergadering.

Artikel 38. Volgorde stemming over amendementen en moties

Voor alle duidelijkheid wordt hier een verschil in procedure aangegeven tussen een motie en een amendement. Een amendement strekt tot wijziging van een voorstel en komt daarom in stemming

vooraangaand aan de stemming over dat voorstel. Een motie strekt niet tot wijziging van een voorgesteld besluit; over een motie wordt een apart besluit genomen, nadat de besluitvorming over het aanhangige voorstel is afgerond. Bij een motie over een afzonderlijk onderwerp geldt dit uiteraard niet en is het vierde lid niet van toepassing. Bovendien kan de raad besluiten af te wijken van deze stemvolgorde. In geval een motie door het college wordt overgenomen, wordt deze altijd in stemming gebracht omdat een motie een politieke boodschap van de raad aan het college betreft.

Artikel 39. Stemming over personen

Artikel 31, eerste lid, van de wet geeft aan dat de stemming over personen geheim dient te zijn. Sinds 1 februari 2016 is artikel 31 ook van toepassing op de stemming over de benoeming van een wethouder (artikel 35, eerste lid, van de Gemeentewet). Datzelfde geldt voor de stemming over het ontslag van een wethouder in het geval een motie van wantrouwen niet tot onmiddellijk aftreden leidt (artikel 49 van de Gemeentewet). Ook dat gebeurt schriftelijk en is daarmee geheim. Het is mogelijk om met digitale stelsystemen te werken, maar het reglement van orde voor vergaderingen en andere werkzaamheden van de raad gaat vooralsnog uit van een stemming door middel van behoorlijk ingevulde stembriefjes. Een blanco stembriefje wordt niet aangemerkt als een behoorlijk ingevuld stembriefje (Kamerstukken II 1985/86, 19 403, nr. 3, blz. 86). In geval van een schriftelijke stemming wordt dan ook geen rekening gehouden met blanco stembriefjes. Een blanco of verkeerd ingevuld stembriefje telt wel mee bij de bepaling van het quorum. De raad oordeelt of een stembriefje behoorlijk is ingevuld. Wat onder een (niet) behoorlijk ingevuld stembriefje moet worden verstaan, is in de wet niet geregeld.

Bij de benoeming van wethouders is er sprake van een vrije stemming. Dat is dus anders dan bij een voordracht, waarbij de keus beperkt is tot twee of meer kandidaten.

Bij een vrije stemming is artikel 28, eerste lid, onder a, en derde lid, van de wet niet van toepassing. Daarin is bepaald dat een raadslid zich van stemming onthoudt wanneer hij "behoort tot de personen tot wie de keuze door een voordracht of bij een herstemming is beperkt". Zoals vermeld is dat bij de benoeming van wethouders niet aan de orde. Een raadslid kan op het stembriefje de naam van elke kandidaat die zijn voorkeur heeft invullen: die van de voorgestelde perso(o)n(en), of die van een ander. Dat geldt dus ook voor raadsleden die zelf genomineerd zijn; die kunnen op zichzelf stemmen als ze dat willen.

De wetgever heeft nooit de bedoeling gehad de politieke verhoudingen in de raad te beïnvloeden door middel van een verbod op het meestemmen van de kandidaat-wethouder. Los van de formeel-juridische context pleiten de volgende argumenten nog voor bovenstaande zienswijze:

- Een democratisch gekozen vertegenwoordiger mag niet te snel het recht op stemming worden ontnomen. Stel: partij X beveelt meneer Janse en mevrouw Pieterse aan als wethouders. Als deze personen in de raad zitting hebben en niet mee mogen stemmen houdt dit in, dat de partij ineens twee stemmen in de raad minder heeft. Dat is onaanvaardbaar in het licht van de politieke verhoudingen;
- Een aanbeveling is geen voordracht. Het spraakgebruik heeft het vaak over voordracht, maar een persoon nomineren als wethouder staat niet gelijk aan een voordracht;
- Het is denkbaar dat een kandidaat-wethouder die voor benoeming wordt aanbevolen, uit moreel-politieke overwegingen en om iedere schijn van belangenverstrengeling te vermijden op eigen initiatief afziet van het meestemmen over de benoeming. Alhoewel het uitgangspunt is dat zeer terughoudend moet worden omgegaan met het inperken van het stemrecht van gekozen volksvertegenwoordigers, laat de wet de betrokkenen de ruimte daarin een eigen afweging te maken.

Artikel 42. Verslaglegging

Artikel 20 regelt de verslagleggende taak van de griffier en de wijze waarop het verslag wordt vastgesteld. Het maken van een verslag is niet verplicht. Er wordt een videoverslag gemaakt dat geraadpleegd kan worden via de website van de gemeenteraad. In de wet wordt alleen gesproken over de verplichting een besluitenlijst openbaar te maken (artikel 23, vijfde lid, van de wet en het vijfde lid).

De concept besluitenlijst wordt tegelijkertijd met de schriftelijke oproep verstuurd aan de leden en overige personen die het woord gevoerd hebben (derde lid).

De griffier verleent de ambtelijke bijstand aan de raad. Daarom is de griffier aangewezen om het verslag op te stellen en deze, tezamen met de voorzitter, te ondertekenen (vierde lid).

De besluitenlijst dient op zo kort mogelijke termijn te worden gepubliceerd (vijfde lid). Dit kan voordat het verslag is vastgesteld aangezien de besluitenlijst 'slechts' een overzicht geeft van (alle) door de raad genomen beslissingen (dus niet alleen besluiten in de zin van de Awb maar ook bijvoorbeeld een afspraak om een werkbezoek af te leggen). Het ligt voor de hand dat het verslag en de besluitenlijst ook op de gemeentelijke website toegankelijk worden gemaakt (zesde lid).

Artikel 43. Ingekomen stukken: de LIST

Over aan de raad gerichte inkomende stukken worden alleen voorstellen gedaan en besluiten genomen van procedurele aard, bijvoorbeeld kennisnemen, in behandeling nemen, doorsturen naar een raadscommissie of het college, etc. Inhoudelijke discussie over de stukken kan de voorzitter buiten de orde verklaren. Wanneer een ingekomen stuk leidt tot inhoudelijke discussie en besluitvorming, dient dit op de gebruikelijke wijze te worden voorbereid. De schriftelijke mededelingen van het college aan de raad komen in principe ook bij de raad binnen en worden ook op de list geplaatst. De mededelingen zijn dan ook een ingekomen stuk. De raad stelt op voorstel van de griffier, de wijze van afdoening van de ingekomen stukken vast (tweede lid).

Artikel 44. Toepassing reglement op besloten vergaderingen

Artikel 44 bepaalt dat de bepalingen van het reglement van orde voor vergaderingen en andere werkzaamheden van de raad van overeenkomstige toepassing zijn op een raadsvergadering achter gesloten deuren. Hierbij kan onder meer gedacht worden aan de bepalingen omtrent het tijdig verzenden van stukken, het recht van amendement, het recht van motie en het maken van het verslag.

De bepalingen van het reglement van orde voor vergaderingen en andere werkzaamheden van de raad zijn echter niet van toepassing, voor zover het toepassen van die bepalingen strijdig is met het besloten karakter van de vergadering. Zo zullen er bijvoorbeeld geen beeld- en geluidsregistraties voor openbaar gebruik gemaakt kunnen worden. Ten aanzien van de stukken die betrekking hebben op een besloten vergadering en het behandelde zal de raad moeten besluiten of geheimhouding als bedoeld in de artikelen 25, 55 en 86 van de wet wordt opgelegd dan wel bekrachtigd of opgeheven.

In artikel 23 van de wet zijn procedurevoorschriften opgenomen voor 'het sluiten van de deuren', de wijze waarop een vergadering een besloten vergadering wordt.

Artikel 45. Verslag besloten vergadering

In artikel 45 wordt uitwerking gegeven aan artikel 23, derde lid, van de wet. In overeenstemming met de bepaling over het verslag van de raadsvergadering is de griffier ook verantwoordelijk voor het verslag van een besloten vergadering. Dit verslag wordt besloten gedeeld (eerste lid).

Artikel 46. Opheffing geheimhouding

In de in artikel 24 aangehaalde artikelen wordt aan de raad de mogelijkheid geboden de geheimhouding van stukken op te heffen; stukken die niet per se aan hem behoeven te zijn overgelegd. Het kan dus (zie bijvoorbeeld artikel 86, tweede lid, van de wet) gaan om de situatie dat de burgemeester geheimhouding heeft opgelegd ten aanzien van stukken die hij aan de raadscommissie heeft overgelegd. De raadscommissie kan dan aan de raad verzoeken de geheimhouding op te heffen (indien de burgemeester daar niet toe bereid is). In het onderhavige artikel is nu ter zake een overlegverplichting opgenomen waardoor recht wordt gedaan aan het principe van hoor en wederhoor.

Op grond van artikel 25, derde en vierde lid, van de wet, kan geheimhouding worden opgelegd door het college, de burgemeester en een commissie, ieder ten aanzien van stukken die zij aan de raad of aan leden van de raad overleggen. De opgelegde geheimhouding met betrekking tot aan de raad overgelegde stukken vervalt, indien de raad de oplegging niet in zijn eerstvolgende vergadering die volgens de presentielijst door meer dan de helft van het aantal zitting hebbende leden is bezocht, wordt bekrachtigd.

Als de raad niet van plan is de opgelegde geheimhouding te bekrachtigen, kan het orgaan dat geheimhouding heeft opgelegd in een besloten vergadering met de raad overleg voeren. Deze besloten vergadering kan dan gaan om de vraag waarom de raad de geheimhouding wil opheffen door deze niet te bekrachtigen.

Als de raad een opgelegde geheimhouding opheft of niet bekrachtigt, wil dat niet zeggen dat de desbetreffende stukken dan "automatisch" openbaar zijn. De Wet openoverheid (Woo) is nog steeds op deze stukken van toepassing. Wanneer om openbaarmaking wordt verzocht moet dat verzoek dus aan de uitzonderingsgronden in de Woo worden getoetst om tot een besluit te komen over het al dan niet openbaar maken van de betreffende documenten. Dan kan uiteraard blijken dat er inmiddels geen grond meer is om openbaarmaking te weigeren.

Artikel 47. Toehoorders en pers

De in artikel 31 aangegeven bepalingen worden wat betreft het handhaven van de orde aangevuld door artikel 26 van de wet. De voorzitter heeft de bevoegdheid om toehoorders die de orde verstoren te doen vertrekken en bij volharding in hun gedrag de toegang te ontzeggen.

Artikel 48. Geluid- en beeldregistraties

Aangezien de vergaderingen van de raad in principe openbaar zijn, kunnen radio- en tv-stations geluid- en beeldregistraties maken. Dit is uiteraard niet het geval als het een besloten vergadering betreft. Wel dient rekening gehouden te worden met de privacy van sprekers of publiek. Raadsleden daarentegen hebben een publieke functie. Het is mogelijk om een aanwijzing te geven dat publiek slechts vanaf een

bepaalde afstand in beeld mag worden gebracht. Ook kan een aanwijzing zijn dat burgers die inspreken niet gefilmd mogen worden, uiteraard in overleg met de sprekers. Mogelijk hebben zij geen probleem met beeldregistraties.

Artikel 50. Amendementen en subamendementen

Elk lid van de raad kan wijzigingen op het voorstel van het college of op initiatiefvoorstellen indienen ter behandeling in de raad, de zogenaamde amendementen. Wanneer een amendement is ingediend, kan dit voor een ander raadslid aanleiding zijn, op dit amendement nog weer een wijziging voor te stellen, het subamendement. Een (sub)amendement kan ingediend worden op een voorgesteld besluit, dat aanhangig is. De beraadslaging over het (sub)amendement vindt plaats in ten hoogste twee termijnen. Indien (in uitzonderlijke situaties) een ingediend amendement verdere beraadslaging noodzakelijk maakt, kan de raad besluiten tot een derde termijn (artikel 13).

Het recht van amendement is neergelegd in artikel 147b van de wet. Dit artikel verplicht de raad nadere regels te stellen. Deze nadere regels staan in artikel 51. Op basis van artikel 147b, tweede lid, juncto artikel 147a, tweede lid, van de wet is de raad verplicht een amendement te behandelen, overeenkomstig de door de raad vastgestelde regels. Uit de bewoordingen van artikel 147b, tweede lid, van de wet blijkt dat het recht om amendementen in te dienen aan elk individueel raadslid toekomt; drempelsteun is derhalve niet vereist (MvT, Kamerstukken II 2000/01, 27751, 3, p. 109).

Artikel 51. Moties

In artikel 1 is de definitie van het begrip 'motie' gegeven. Een 'motie' is een voorstel tot het doen van een uitspraak. Het kan gaan om het uitspreken van een wens (van inhoudelijke, politieke of procedurele aard), het uitspreken van instemming dan wel afkeuring over bepaalde ontwikkelingen of om het doen van een verzoek. Een motie betreft dus niet een concreet besluit dat op rechtsgevolg is gericht; een motie heeft geen juridische, maar een politieke betekenis. Daarom is het college formeel niet aan een motie gebonden of tot uitvoering ervan verplicht. Wel kan het naast zich neerleggen van een motie door het college leiden tot een vertrouwensbreuk tussen raad en college en hieruit kan het college dan zijn consequentie trekken.

Voor wat betreft de besluitvormingsprocedure omtrent een motie wordt opgemerkt dat over een motie een apart besluit wordt genomen.

Voor de beraadslaging over een motie over een aanhangig onderwerp geldt dat deze niet plaatsvindt in afzonderlijke termijnen, maar gelijktijdig met de beraadslaging over het onderwerp waarop de motie betrekking heeft (tweede lid).

Een besluit over een motie over een niet op de agenda opgenomen onderwerp vindt aan het einde van de vergadering plaats (derde lid). Dergelijke moties benaderen de in artikel 53 geregelde initiatiefvoorstellen.

Dualisering veronderstelt versterking van de vertegenwoordigende en controlerende functie van de raadsleden. Hiervoor dienen ook individuele raadsleden en kleine fracties te beschikken over adequate instrumenten. Dat wil zeggen dat het voor een effectief gebruik van deze instrumenten wenselijk is dat ook het individuele raadslid zonder belemmeringen toegang tot het gebruik daarvan heeft. De mogelijkheid om zonder drempelsteun een motie in te dienen staat dan ook ten dienste van een effectieve uitoefening van de inkadering en controle door de raad.

In de wet wordt één specifieke motie uitgewerkt, namelijk in artikel 49. Dit betreft de 'motie van wantrouwen' waarbij de raad uitspreekt het vertrouwen in een wethouder te hebben verloren. Het is een wethouder niet toegestaan om na een aangenomen motie van wantrouwen aan te blijven. Indien hij zelf niet opstapt, dient de raad actie te ondernemen.

Artikel 52. Initiatiefvoorstel

Het is de taak van het college aan de raad de nodige voorstellen te doen, maar de raadsleden kunnen ook zelf een voorstel voor een verordening of beslissing ter behandeling bij de raad indienen. Hiervoor is het recht van initiatief toegekend.

In artikel 147a, eerste lid, van de wet is dit uitgewerkt. Hier is bepaald dat een lid van de raad een initiatiefvoorstel kan indienen; met deze formulering wordt tot uitdrukking gebracht dat dit recht aan elk individueel raadslid toekomt, drempelsteun is dus niet vereist (MvT, Kamerstukken II 2000/01, 27751, 3, p. 109).

Het tweede en derde lid van artikel 147a van de wet bepalen dat de raad regelt op welke wijze een initiatiefvoorstel voor een verordening of beslissing wordt ingediend en behandeld.

Algemeen uitgangspunt is dat dualisering de versterking van de vertegenwoordigende en controlerende functie van de raadsleden inhoudt. Hiervoor dienen ook individuele raadsleden en kleine fracties te beschikken over adequate instrumenten. Voor een effectief gebruik van deze instrumenten is het wenselijk dat ook het individuele raadslid zonder belemmeringen toegang tot het gebruik daarvan heeft.

Het ontbreken van de eis van drempelsteun bij het recht van initiatief staat ten dienste van een effectieve uitoefening van de inkadering en controle door de raad. Ook kleine fracties en individuele raadsleden worden zo in staat gesteld actief deel te nemen aan de controlerende, vertegenwoordigende en budgettaire functie.

De wet maakt onderscheid tussen initiatiefvoorstellen voor verordeningen en overige initiatiefvoorstellen. Ieder raadslid kan een initiatiefvoorstel voor een verordening indienen. Een dergelijk voorstel moet aanhangig worden gemaakt door het schriftelijk en ondertekend aan de voorzitter te zenden (eerste lid). De verdere wijze van behandeling moet de raad zelf regelen. De raad moet ook regelen op welke wijze en onder welke voorwaarden overige initiatiefvoorstellen (voorstellen die betrekking hebben op iets anders dan een verordening) in behandeling worden genomen. Ook dit initiatiefrecht komt toe aan individuele raadsleden, hetgeen inhoudt dat geen drempels mogen worden opgeworpen. In het tweede lid is een termijn gesteld om het college in de gelegenheid te stellen zijn wensen en bedenkingen ter kennis van de raad te brengen.

In het vierde lid van artikel 147a van de wet is sinds 1 februari 2016 bepaald dat het college de gelegenheid moet krijgen om wensen en bedenkingen naar voren te brengen. Het college moet immers de besluiten van de raad uitvoeren (artikel 160, eerste lid, onder b, van de wet). Deze zgn. voorhangregeling is uitgewerkt in het tweede lid van dit artikel. Het is in eerste instantie aan de indiener om te beslissen wat hij met die inbreng doet en uiteindelijk beslist de raad over het al dan niet gewijzigde voorstel (MvT, Kamerstukken II 2012/13, 33691, 3, p. 2-3).

Het derde lid houdt in dat de voorzitter het initiatiefvoorstel zo spoedig mogelijk op de agenda plaatst nadat het college in de gelegenheid is gesteld om zijn wensen en bedenkingen ter kennis van de raad te brengen. Als de oproep voor die vergadering echter al verzonden is, dan plaatst de voorzitter het niet op de agenda van eerstvolgende, maar daaropvolgende raadsvergadering.

Dit laat de mogelijkheid onverlet voor het individuele raadslid om op grond van artikel 8, tweede lid, voor te stellen het initiatiefvoorstel toch aan de agenda toe te voegen. Voor zover de in het tweede lid gestelde termijn dan nog niet verlopen is zal er echter niet over het voorstel besloten kunnen worden (artikel 147a, van de Gemeentewet, juncto tweede lid van artikel 30). Dit staat er weliswaar niet aan in de weg dat er al over wordt beraadslaagd in de raadsvergadering, maar de voorzitter van de raad zal dan vervolgens de stemming over het voorstel aan moeten houden totdat het college in de gelegenheid is gesteld zijn wensen en bedenkingen ter kennis van de raad te brengen. Ook kan nadere beraadslaging op dat moment wenselijk worden geacht.

Voor het overige is het aan de raad om vervolgens te bepalen hoe het initiatiefvoorstel verder wordt behandeld als het op de agenda staat. Indien de wensen of bedenkingen van het college daar aanleiding toe geven kan de indiener van het voorstel eventuele wijzigingen doorvoeren. Hij of zij is daartoe echter niet verplicht, omdat de wet alleen aangeeft dat het college de mogelijkheid moet hebben om een visie op het initiatiefvoorstel te hebben. Er is geen verplichting om de wensen of bedenkingen ook daadwerkelijk in het voorstel te verwerken.

Artikel 53. Collegevoorstel

Artikel 30 heeft betrekking op het agenderingsrecht van de raad. De raad is de enige die een voorstel voor een verordening of een ander voorstel dat het college heeft voorbereid kan agenderen. Als het college het voorstel heeft voorbereid, betekent dit niet dat het college het door hen voorbereide voorstel kan intrekken indien het college van oordeel is dat verdere behandeling van het voorstel niet wenselijk is (bijvoorbeeld omdat zij een voorstel willen wijzigen). De raad moet hier toestemming voor geven (eerste lid).

Indien de raad van oordeel is dat een voorstel voor een verordening of een ander voorstel niet voldoende is voorbereid, kan de raad het voorstel voor een verordening of een ander voorstel op grond van het tweede lid nogmaals voor advies aan het college zenden. De raad kan het college bijvoorbeeld verzoeken het voorstel voor een verordening of ander voorstel nader te onderbouwen. De raad bepaalt echter wanneer het voorstel voor een verordening of ander voorstel, dat door het college verder voorbereid is, opnieuw wordt behandeld. De raad kan dit in dezelfde raadsvergadering regelen, maar de raad kan dit ook aan de Agendacommissie overlaten.

Artikel 54. Interpellatie

Dit artikel stelt nadere regels bij artikel 155, tweede lid, van de wet. Het interpellatierecht ligt in het verlengde van het mondelinge vragenrecht en is een zwaarder instrument. Het gaat om het recht van een volksvertegenwoordiger om tijdens een vergadering over een niet geagendeerd onderwerp inlichtingen aan het college of de burgemeester te vragen. Daarvoor is verlof van de raad nodig, omdat de vergaderorde wordt doorbroken.

Artikel 55. Schriftelijke vragen

Het vragenrecht stelt de leden van de raad in staat informatie te vragen over aangelegenheden die tot de bevoegdheid van het college of de burgemeester behoren. Het karakter van deze vragen is primair

van informatieve strekking. Op grond van deze bepaling kan een raadslid schriftelijke vragen stellen aan het college of de burgemeester, al naar gelang wie verantwoordelijk is. Deze dient de vragensteller gemotiveerd in kennis te stellen indien de beantwoording niet binnen de gestelde termijnen kan plaatsvinden. Niet de voorzitter, maar het college of de burgemeester geeft daarom het schriftelijke antwoord. In de praktijk zal een schriftelijk antwoord van het college vaak door de desbetreffende portefeuillehouder gegeven worden (artikel 168 van de wet).

Artikel 56. Inlichtingen

In dit artikel wordt een procedurele uitwerking gegeven van de inlichtingenplicht die het college en de burgemeester hebben ten opzichte van de raad. De passieve inlichtingenplicht als bedoeld in artikel 169, derde lid, van de wet is de klassieke informatieplicht die het college opdraagt de door de raad gevraagde inlichtingen te verstrekken, tenzij het openbare belang zich daartegen verzet. Dit recht om inlichtingen te vragen komt eveneens toe aan individuele raadsleden. Daarmee wordt voorkomen dat een raadsmeerderheid om (partij)politieke redenen belemmeringen opwerpt tegen het vragen van inlichtingen door een raadslid of raads minderheid. Wel kan de raad via het reglement van orde voor vergaderingen en andere werkzaamheden van de raad op grond van doelmatigheidsoverwegingen een zekere ordening aanbrengen in de wijze waarop het inlichtingenrecht wordt uitgeoefend. De raad gaat immers over de agenda en de vergaderorde.

De weigeringsgrond 'strijd met het openbaar belang' is, zo blijkt uit de bewoordingen van artikel 169 van de wet, wettelijk objectief en algemeen omschreven. Het moet dan gaan om zwaarwegende belangen.

In de praktijk bestaan verschillende wettelijke en politieke figuren om als de raad en het college met elkaar te communiceren buiten de openbaarheid. De openbaarheid van stukken en vergaderingen bijvoorbeeld kan al dan niet tijdelijk worden opgeheven. Vervolgens kent de wet een algemene actieve inlichtingenplicht.

Artikel 169, tweede lid, van de wet verplicht het college uit eigen beweging de raad alle inlichtingen te verstrekken die de raad nodig heeft voor de uitoefening van zijn taak. Het college moet permanent nagaan welke informatie de raad behoeft voor een goede taakvervulling. Hier liggen grote politieke risico's als de raad het college in het ongewisse laat over de aard en omvang van de gewenste informatie. In het geval dat raad en college daarover geen afspraken maken is de kans groot dat het college de raad veiligheidshalve overstelpt met papier. Van controleren komt dan weinig terecht.

Dezelfde risico's doen zich voor met betrekking tot een tweede actieve, meer specifieke inlichtingenplicht. Artikel 169, vierde lid, van de wet verplicht het college de raad vooraf te informeren over de voorgenomen uitoefening van een gemeentewettelijke bestuursbevoegdheid als bedoeld in artikel 160, eerste lid, onder e, f, g en h, van de wet indien de toepassing daarvan ingrijpende gevolgen kan hebben voor de gemeente of indien de raad daarom verzoekt. Het college mag dan niet eerder een besluit nemen dan nadat de raad in de gelegenheid is gesteld zijn wensen en bedenkingen naar voren te brengen. De term 'ingrijpend' is in de wet niet nader omschreven. De raad en het college dienen, op basis van de situatie in de eigen gemeente, tot een afbakening te komen. De wetgever heeft destijds het oog gehad op substantiële financiële gevolgen van privaatrechtelijke overeenkomsten. De raad en het college moeten hier derhalve zelf een modus in vinden.

Artikel 57. Vragenhalfuur

Deze bepaling vormt een invulling van artikel 155, eerste lid, van de wet met betrekking tot het vragenrecht.

Bewust is er gekozen voor een algemene regeling van het vragenhalfuur. In een dualistisch stelsel is het echter niet meer vanzelfsprekend dat de ter zake kundige wethouder aanwezig is. Om die reden en omdat het de herkenbaarheid van de controlerende taak van de raad ten goede komt, kan hiervoor een aparte gelegenheid gecreëerd worden. De drempel om vragen te stellen wordt verlaagd en de media-aandacht voor de lokale politiek kan worden vergroot. In het vragenhalfuur krijgt de raad de mogelijkheid over vooraf ingebrachte onderwerpen (leden van) het college aan de tand te voelen.

Het karakter van het vragenhalfuur verschilt dan ook van het recht van interpellatie. Het recht van interpellatie heeft als instrument een zwaarder politiek karakter. Leden van de raad kunnen aan het college inlichtingen vragen over het door hem gevoerde bestuur, voor zover dat niet bij geagendeerde onderwerpen aan de orde komt.

Raadsleden vragen daarmee leden van het college zich te verantwoorden voor het door hen gevoerde bestuur. Het vragenhalfuur kan bijvoorbeeld voorafgaand aan It Debat/It Beslút worden gehouden. Wel is het voor de herkenbaarheid voor de burgers raadzaam om het vragenhalfuur op een vast tijdstip te houden. Om die reden zal het vragenhalfuur ook altijd in de eerste vergadering van die avond plaatsvinden.

Artikel 60b lepen Poadium

In artikel 60b wordt de werkwijze van het lepen Poadium toegelicht. Op te vatten als een commissie ex artikel 84 Gemeentewet. Informerend en openbaar.

Ingekomen stukken worden besproken in het lepen Poadium. De bespreking richt zich vooral op de wijze van afdoening door het college. Als een raadslid een debat over een ingekomen stuk wil, dan kan dat door dit via een agenderingsverzoek aan de Agendacommissie voor te leggen.

In het lepen Poadium is inspreken mogelijk, op deze wijze kunnen signalen uit de Mienskip eerder door de fracties worden gewogen en eventueel worden betrokken bij hun besluitvorming.

Als fracties raadsvoorstellen of ingekomen stukken willen agenderen voor bespreking in het lepen Poadium is het wel van belang om duidelijk aan te geven welke vragen men wil stellen, zodat de juiste ambtenaren hiervoor beschikbaar kunnen zijn. De ambtelijke organisatie heeft van maandag t/m donderdag de tijd om zich hierop voor te bereiden. De wethouder is aanwezig bij het lepen Poadium, maar de beantwoording van vragen wordt in eerste instantie verzorgd door de ambtelijke ondersteuning. Ook een presentatie wordt door de ambtenaar gegeven. De ambtenaar zit naast de wethouder. Ook het college kan, door het indienen van een agenderingsformat, aangeven een presentatie of informatie over een niet geagendeerd onderwerp te willen (laten) geven. Als het college een presentatie wil (laten) geven over een geagendeerd onderwerp dan staat dit al op het raadsvoorstel aangegeven.

Het vijfde lid is toegevoegd om expliciet vast te leggen dat ook tijdens een vergadering van het lepen Poadium de voorzitter de bevoegdheid heeft om de orde te handhaven. Artikel 26 van de Gemeentewet biedt deze bevoegdheid, waaronder het kunnen laten vertrekken van toehoorders bij ordeverstoring, voor raadsvergaderingen. Maar dit was nog niet afzonderlijk benoemd in het Reglement van Orde voor het lepen Poadium en dat is wel nodig om toe te kunnen passen. Door deze bepaling op te nemen, wordt voor alle deelnemers en toehoorders duidelijk welke maatregelen de voorzitter kan treffen om een veilig, ordelijk en ongestoord verloop van de vergadering te waarborgen. Hiermee sluit het lepen Poadium aan bij de algemene regels voor ordehandhaving zoals vastgelegd in de Gemeentewet.